

“Tetçerlə görüşündən sonra ona demişdim: “Sən siyasətin ustasısan, Heydər Əliyev”

3

“Ermənistan rəhbərliyi müharibədəki məğlubiyyətindən hələ özünə gələ bilməyib”

№ 011 (6452) 20 yanvar 2022-ci il. Qiyməti 60 qəpik

Məlum
olduğu kimi, Prezident İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibəsi zamanı bir sıra mühüm məsələlər barədə geniş fikirlər ifadə edib. Dövlətimizin başçısı müsahibəsi zamanı xüsusilə diqqətə çatdırıb ki, Ermənistanda revanşist meyillər təkcə keçmiş hakimiyyət nümayəndələri tərəfindən yox, eyni zamanda, indiki hakimiyyət nümayəndələri tərəfindən özünü büruzə verir:

2

Azadlıq hərəkatının zirvəsi - 20 YANVAR

Ötən əsrin sonlarında Azərbaycan xalqının müstəqillik, suverenlik arzusu, niyyəti və bu istiqamətdə siyasi oyanışı o dövrdə Sovet hökumətini, daha doğrusu, 70 il hökm sürən imperiyanı ciddi narahat edirdi və xalqımızın bu arzusunu böğməq üçün ən qəddar əmələ, cinayət əməlinə, soyqırma, qırğına əl atıldı, Bakıya qoşun göndərildi və 1990-cı il 20 yanvar tarixində paytaxtda qan su yerinə axıdıldı.

Novbəti erməni mifi -

Hər zaman Ermənistan hakimiyyəti erməni xalqının istəkləri, arzuları, ən həssas məqamları, hətta həylların torpaq iddiaları ilə əlaqədar hərisliyi, mənimsəmə niyyətləri, aqgözlük xislətləri ilə bağlı spekulyasiyalara əl atıb və belə də davam edir. Məqsəd tam aydındır və çox sadə şəkildədir. Bu da ondan ibarətdir ki, hakimiyyəti...

Məktəbəqədər təhsil önəmlidirmi?

“Azərbaycanda çox gözəl bir layihəyə artıq bir neçə ildir ki, start verilib. Bu məktəbəqədər hazırlıq qruplarının yaradılması prosesidir. Bu proqram artıq bir neçə ildir ki, fəaliyyətdədir”.

Bakıda nəqliyyat problemi: səbəbləri, nəticələri və çıxış yolları

TRANSFORMASIYA STRATEGİYASI

Qiymət artımı ilə bağlı hökumət qabaqlayıcı tədbirlər görür

Məlum olduğu kimi, Prezident İlham Əliyev yerli televiziya kanallarına müsahibəsi zamanı bir sıra mühüm məsələlər barədə geniş fikirlər ifadə edib. Dövlətimizin başçısı müsahibəsi zamanı xüsusilə diqqətə çatdırıb ki, Ermənistanda revanşist meyillər təkcə keçmiş hakimiyyət nümayəndələri tərəfindən yox, eyni zamanda, indiki hakimiyyət nümayəndələri tərəfindən özünü büruzə verir: "Çünki biz görürük ki, birincisi, dediyim kimi, müharibədən sonrakı dövr ərzində hərbi təxribatlar və bir neçə dəfə belə cəhd edilmişdir - həm noyabr ayında, ondan əvvəl, dünən və istisna deyil ki, bundan sonra da belə cəhdlər ediləcək."

"Ermənistan rəhbərliyi müharibədəki məğlubiyyətindən hələ özünə gələ bilməyib"

Ermənistan rəhbərliyinin və bütövlükdə cəmiyyətinin müharibədəki məğlubiyyətdən hələ özünə gələ bilmədiyini vurğulayan dövlətimizin başçısı deyib: "Onlara elə bir ciddi psixoloji zərbə vurulub, psixoloji cəhətdən elə zədələniblər ki, onların indi bütün ideoloji əsasları darmadağın edilib. Yeni, onların uydurduqları və özləri inandıqları bütün miflər dağıdılib. Onu biz 44 gün ərzində göstərmişik. Ona görə belə meyillər Ermənistan ictimaiyyətində var və istənilən hakimiyyət ictimaiyyətlə hesablaşmalıdır. Ona görə belə meyillər davam edəcək.

Sülhməramlıların fəaliyyətini qiymətləndirmək üçün hesab edirəm ki, biz daha geniş prizmadan yanaşmalıyıq və əlbəttə ki, qıcıq doğuran məqamlar az deyil. Amma, eyni zamanda, onların müsbət funksiyalarını da qeyd etmək ədalətsizlik olar. Onlar indi önəmli funksiyaları yerinə yetirirlər. Eyni zamanda, onlar Kəlbəcər, Laçın rayonlarına bizim hərbi qüvvələrimizin, həm də yüklərin göndərilməsini və daşınmasını müşayiət edirlər və prinsipcə deyə bilərəm ki, mən onların ümumi fəaliyyətinə müsbət yanaşıram."

Dövlətimizin başçısı daha sonra Azərbaycan-Rusiya əlaqələri barədə fikirlərini geniş və aydın şəkildə diqqətə çatdırıb: "Yeni, keçən il bir çox şeylərə aydınlıq gətirdi, çünki

eyni zamanda, bizim Rusiya ilə əlaqələrimizdə yeni bir element yarandı, hansı ki, bu element yox idi. Azərbaycan-Rusiya əlaqələri həmişə çox müsbət olub. Amma keçən il bu əlaqələr daha da dinamik olub və təmaslar daha çox olub, o cümlədən prezidentlər səviyyəsində, müxtəlif səviyyələrdə. Bu, bizim əlaqələrimiz üçün bir yenilik idi və bu yenilik ikitərəfli əlaqələrə problem yarada bilərdi, ya da ki, ikitərəfli əlaqələri gücləndirə bilərdi. Mən deyə bilərəm, artıq keçən il, bu il təhlil edərkən sülhməramlı missiyanın Azərbaycan tərəfdaşları ilə münasibətləri ikitərəfli əlaqə-

lərə müsbət təsir göstərmişdir. Ona görə bunu biz bilməliyik, Azərbaycan vətəndaşları da bilməlidirlər".

Qıcıq doğuran məsələlərə toxunan Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, dəfələrlə qanunsuz səfərlər baş verdikdə rəsmi qaydada Rusiya tərəfinə irad bildirilir. Valeri Pekresin son qanunsuz səfəri ilə bağlı da eyni addımlar atılıb. Bizə belə bir cavab verildi ki, biz görməmişik, bilməmişik, diqqətdən kənar olub, o, hansısa adı bir maşında gəlib və sair. "Bu, təşkil edilmiş səfər idi, çünki Valeri Pekres istədiyi müşayiətlə gedə bilməyib, çox

məhdud sayda gediblər. Onun yanında Fransanın keçmiş xarici işlər naziri, avrokommisar Barnye, bir deputat olmuşdur. Onlar gizli şəkildə oraya getdilər və qayıtdılar. Qayıdandan sonra artıq xəbər çıxdı, çünki yəqin ehtiyatlandırdılar ki, biz Laçın dəhlizində onları dayandıracağıq. Çünki əgər xəbərimiz olsaydı ki, onlar oradadırlar, biz onları geri buraxmayacağıq, birmənalı şəkildə. Laçın dəhlizi bizim nəzarətimiz altındadır. Siz Şuşada olmusunuz, görmüsünüz. Biz orada istənilən maşını saxlaya bilərik və heç kim bizə heç nə deyə bilməz", - deyərək Prezident vurğulayıb.

Gennadi Nadolenko: "Prezident İlham Əliyevin Kiyevə səfəri iki ölkə arasında etibarlı dostluğun bariz nümunəsidir"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Kiyevə səfəri iki ölkə, xalq arasında strateji tərəfdaşlığın və etibarlı dostluğun bariz nümunəsidir. Bu səfər Ukrayna ilə Azərbaycan arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30 illiyi ərəfəsində və Ukraynanın beynəlxalq dəstəyə ehtiyacı olduğu bir vaxtda baş tutması rəmzi xarakter daşıyır.

Bu sözləri AZƏRTAC-a müsahibəsində Ukrayna Xarici İşlər Nazirliyi yanında Diplomatik Akademiyanın direktoru, Ukraynanın fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Gennadi Nadolenko söyləyib.

Onun sözlərinə görə, dövlət başçılarının imzaladığı Birgə Bəyannamədə ikitərəfli münasibətlər üçün son dərcə vacib olan məsələlər, o cümlədən dövlətlərimizin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlər daxilində qarşılıqlı dəstək verməyə hazır olmaq, hibrid təhdidlərə qarşı birgə mübarizə, Qara dəniz regionunda sülh və sabitliyin təmin edilməsi kimi məsələlər əksini tapıb. "Səfər çərçivəsində bağlanmış sazişlər Azərbaycan və Ukrayna arasında strateji əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi və ikitərəfli münasibətlərin ticarət-iqtisadi, enerji, hərbi-texniki və mədəni sahələrin inkişafı üçün keyfiyyətə yeni əsas yaradır", - deyərək Gennadi Nadolenko əlavə edib.

Prezident İlham Əliyevin Ukraynaya işgüzar səfəri bu ölkənin aparıcı KİV-ləri tərəfindən geniş işıqlandırılıb

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Ukraynaya işgüzar səfəri bu ölkənin aparıcı KİV-ləri tərəfindən geniş işıqlandırılıb.

Belə ki, "Ukrinform", "RBK-Ukrayna-

ЦЕНЗОР.НЕТ

Новини

Азербайджан та Україна мають плани щодо сфери енергетики. Впевнений, що їх буде втілено, - Алієв

15:00 2343 12

Азербайджан та Україна мають плани щодо співпраці у сфері енергетики, заявив президент Азербайджану Ільхам Алієв і висловив упевненість у тому, що їх буде втілено.

na", UNAN, "Interfax-Ukrayna" "Gordon", "Segodnya", "Obozrevatel", "Senzor", "Korrespondent", "Lb.ua" və digər onlarla informasiya agentliyi və xəbər portallarında, "Ukrayna 24", "1+1", "2+2", "İnter", "Perşiy UA" və digər telekanallarda Prezident İlham

Əliyevin Kiyevdə keçirdiyi görüşlərə dair informasiyalar, reportajlar baş xəbər olub. Azərbaycan və Ukrayna prezidentlərinin təkbətək görüşü, imzalanan sənədlər, birgə bəyanatda səslənən fikirlər məqalə və reportajların ana xətti olub.

УКРИНФОРМ
Мультимедійна платформа інновацій України
Адрес: Тавриш Ш. Кірово
Миттєвий кредит по картці

Президент Азербайджана анонсировал новые решения с Украиной в энергетике и нефтепереработке

14.01.2022 15:28

Азербайджан готов к сотрудничеству с Украиной во многих сферах, в частности, продовольственной, энергетической и т.д.

Об этом заявил Президент Азербайджанской Республики Ильхам Алиев во время совместного с Президентом Украины Владимиром Зеленским заявления для СМИ, сообщает корреспондент Укринформа.

СЕГОДНЯ Деньги

✓ Еда в заведении
✓ Еда на вынос
✗ Доставка

Украина и Азербайджан подписали двусторонние соглашения: как теперь изменятся сфера торговли, рынок земли и энергетика

Ульяна Лебедь
Редактор Деньги Сегодня

Слушать новость

Читайте українською

14 января, 16:42

В Офисе президента Украины рассказали о договоренностях Зеленского и Алиева

“Tetçerlə görüşündən sonra ona demişdim: “Sən siyasətin ustasısan, Heydər Əliyev”

Burada Türkiyənin Qarabağda olmasından danışmaq olar. Bu, Türkiyənin Qarabağa sərmayə qoymasını nəzərdə tutur və bu normaldır.

Tanınmış rusiyalı jurnalist, teleaparıcı və ekspert **Andrey Karaulov** “Caliber” analitik mərkəzinə müsahibəsində maraqlı məqamlara toxunub. Müsahibəni təqdim edirik.

- **Andrey Viktoroviç, saytımıza müsahibə verməyə razı olduğunuz üçün təşəkkür edirik. Sizi Azərbaycanda yaxşı tanıyırlar, siz hər zaman gözəl sözlərlə xatırlayırlar. Və ilk sualımız: Ermənistan və Azərbaycan üçün indiki münaqişədən sonrakı dövrü necə görürsünüz?**

- Hesab edirəm ki, bu, artıq münaqişədən sonrakı dövr deyil, yaşı tezliklə əsri tamamlayacaq münaqişədir. Azərbaycan öz dədə-baba torpaqlarını, rayonlarını erməni işğalından qaytardı, mərhum Heydər Əliyeviçin vəsiyyəti etdiyi hər şeyi etdi. Vaxtilə onunla Qarabağdan çox danışmışıq. Ora onu hər zaman narahat edirdi. O, tez-tez mənə deyirdi ki, oranı yenidən düzəltmək, yeni formada qoymaq olar, mən heç vaxt Qarabağda olmamışam deyərək vaxt nəyin təhlükə olduğunu başa düşmürdüm.

Sualınıza qayıdaraq, mən münaqişə və ya münaqişədən sonrakı dövr faktını istisna edirəm. Azər-

baycanın özünə qayıdanda ümumi vəziyyət belədir. Köniqşberqi Sovet İttifaqına daxil olanda götürdük və o, Kalininqrada adlandırılmağa başladı və onu post-konflikt dövrü adlandırmaq heç kimin ağına da gəlməzdi. İndi nə oldu? Elə oldu ki, İlham Əliyev qalib gəldi. Üstəlik, o, həmişəlik qalib gəldi və Qarabağ problemini də əbədi olaraq həll etdi. Və bu məsələdə, yeri gəlmişkən, həm də görkəmli lider olan Ərdəğan amili də müəyyən rol oynayıb.

- **Yeri gəlmişkən, yaxından tanış olduğunuz Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev sənəmi qəlbədən inanırdı ki, gec-tez Azərbaycan Qarabağı mütləq qaytaracaq.**

- Hesab edirəm ki, Azərbaycan tarixi qələbə qazandı. Bakı üçün bu, bütün son dövrlərin ən böyük nailiyyətidir. Onu heç nə ilə, heç nə ilə müqayisə etmək olmaz.

Mən Heydər Əliyevin Londonda Qarabağ məsələsinin müzakirə olunduğu rəsmi görüşdə Böyük Britaniyanın o vaxtkı Baş naziri Marqaret Tetçerlə parlaq söhbətini xatırlayıram. Söhbət əsnasında Tetçer Qarabağın yüz illik statusundan danışdı, Heydər Əliyeviçə dedi ki, deyirlər, qoy bu məsələni sənə övladların, nəvələrin həll etsin. Yadımdadır, həmin an Heydər Əliyev necə partladı, Britaniya siyasəti ilə bağlı lazımı faktları və misalları getirdi, bundan sonra oğlundan ona xal-

ça gətirməsini xahiş etdi. Gətirib ona üzərində Tetçerin portreti toxunmuş xalça verdi. Və Heydər Əliyev Tetçerə dedi: Bax, baronessa, biz sənənin portretinə necə xalça toxumuşuq, görürsən Azərbaycan xalqı sənə necə hörmət edir, bizə təklif edirsən ki, torpaqlarımızdan əl çəkək. Xalçanı büküb ona verdilər. Onun pilləkənlərlə necə qaçdığını xatırlayıram, hətta gördüklərimdən dəli oldum. Sonra mən zəng edib Əliyevə dedim: “Sən siyasətin ustasısan, Heydər Əliyeviç”. Bu zəng onun çox xoşuna gəldi.

- **Maraqlı bir yadda qalan tarixi hadisədir. Yeri gəlmişkən, siz vaxtilə eyni dərəcədə maraqlı fikir bildirmişdiniz ki, əgər Ermənistanla ağıllı adamlar hökmranlıq etsəydi, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin qarşısını almaq olardı. Tam olaraq kimi nəzərdə tuturdunuz?**

- Azərbaycan SSR və Ermənistan SSR Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibləri Heydər Əliyev və Karen Dəmirçyan ildə iki dəfə o vaxtkı DQMV-yə səfər etdilər. Qarabağda ermənilər Azərbaycan mahnılarını, azərbaycanlı müğənnilər isə erməni mahnılarını oxuyurdular. Sonra Qarabağdakı ermənilər yağda pendir kimi yuvarlandı, hər şeyləri vardı. Karen Seroboviç görkəmli insan idi. Bu gün haradadırlar, dəmirçyanlar və başqaları?

Harada?

- **Ermənistan Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamasa, Türkiyə ilə münasibətləri normallaşdırmasa, indi ciddi şəkildə dövlətçiliyini itirmək riski qarşısındadır. Sizcə sağlam düşüncə qalib gələcək və İrəvan Azərbaycanla sülh sazişi imzalayacaqmı?**

- Yox. Düşünürəm ki, Ermənistan Azərbaycanla sülh sazişi imzalasın. Bu, yalnız nəzəri olaraq, sözlə səslənəcək.

- **Sizcə, Ermənistan sərhədlərin demarkasiyası və delimitasiyası ilə bağlı fikir ayrılıqlarına görə sazişi torpədə edəcəkmiz?**

- Problem ondadır ki, Moskvadakı ermənilər Paşinyana kəskin nifrət edirlər, birlik, daxili həmrəylik yoxdur. Bilirsiniz, birlik olmazsa, ölkədə qarışıqlıq başlayır və bu halda sülh haqqında sənədin imzalanmasından söhbət gedə bilməz.

- **Yeni Ermənistanın Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərini normallaşdırmasını istəyirsiniz?**

- Düşünürəm ki, yaxın yüz ildə münasibətlərin normallaşmasından söhbət gedə bilməz, ermənilər üçün yara çox dərinidir. Çox adam öldü və çoxları boş yerə öldü, aydın oldu. Belə yaralar tez sağalmır.

- **Yaxın gələcəkdə Cənubi Qafqazdakı prosesləri necə görürsünüz?**

- Prosesləri izləyirik. Hər şey ola bilər. Nəzəri cəhətdən müharibə ola bilər ki, o da iqtisadi, texniki və s. baxımdan daha güclü olduğundan Azərbaycanın qələbəsi ilə yekunlaşacaq. Ermənilərin özlərinin qaçdığı Ermənistanda isə birlik yoxdur və ola da bilməz.

- **Bəs atışmalar?**

- Mətbəx nümayişlərindən tutmuş real küçyə qədər atışmalar artıq mövcuddur və gələcəkdə də istisna edilmir. Başqa cür olması çətin, Paşinyan dövləti idarə etməyə hazır deyil. Onun bəzi ifadələri, əslində, həyat yoldaşının ifadələri kimi, ümumiyyətlə, dəlilik qoxusudur. İnanıram ki, onlara yalnız psixiatr düzgün qiymət verə bilər.

Tərcümə- Elçin Bayramlı

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri **Ceyhun Bayramov** ATƏT-in Təhlükəsizlik üzrə Əməkdaşlıq Forumuna (TƏF) Azərbaycanın sədrliyi ilə keçirilən açılış iclasında çıxış edib. Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən **AZƏRTAC-a** bildirlər ki, çıxış zamanı Azərbaycanın TƏF-ə sədrliyinin prioritet məsələlərindən və müəyyən edilmiş Təhlükəsizlik Dialoqlarından danışan nazir vurğulayıb ki, Azərbaycanın TƏF-də sonuncu sədrliyi 17 il bundan öncə olub və o vaxtdan bəri ATƏT regionunda ümumi təhlükəsizlik mühitini mürəkkəbləşdirən bir çox hadisələr baş verib.

Dəyişilməz qalan isə bizim həm ATƏT, həm də TƏF çərçivəsində əməkdaşlığımızın temel prinsipləridir. Buraya, Helsinkiyə Yekun Aktından başlayaraq ATƏT-in əsas sənədlərində təsbit olunmuş fundamental normalara, prinsiplərə və öhdəliklərə qeyd-şərtsiz hörmət, xüsusilə dövlətlərin suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığına hörmət edilməsi daxildir.

Ceyhun Bayramov vurğulayıb ki, dövlətlərarası davranışın əsas prinsiplərinin kobud şəkildə pozulması nəticəsində Azərbaycanın suverenliyi, ərazi bütövlüyü və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri təhlükə altına düşmüşdü. Lakin 2020-ci ilin payızında silahlı qüvvələrimiz tərəfindən həyata ke-

Azərbaycan ATƏT-in Təhlükəsizlik üzrə Əməkdaşlıq Forumuna sədrliyi dövründəki prioritetlərini açıqlayıb

çirilən əks-hücum əməliyyatı bu vəziyyətə son qoydu.

“Azərbaycanın sədrlik gündəliyinə TƏF üçün yüksək əhəmiyyət kəsb edən və aktual məsələlər üzrə Təhlükəsizlik Dialoqlarının həyata keçirilməsi daxil edilib. Belə ki, ilk Təhlükəsizlik Dialoqu gələn həftə beynəlxalq humanitar hüquqa riayət olunması və mülki şəxslərin müdafiəsi mövzusu üzrə keçiriləcək. bu Təhlükəsizlik Dialoqu vasitəsilə dövlətlərin beynəlxalq humanitar hüquq və ATƏT-in müvafiq öhdəliklərinə əməl etməsini təşviq etmək və gücləndirməyi, habelə onların pozuntularına görə cavabdehliyin vacibliyi məsələsinin müzakirəsini təşkil etməyi hədəfləyirik”, - deyərək nazir diqqətə çatdırıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, digər iki Təhlükəsizlik Dialoqu Yüngül və Atıcı Silahların və Adi Sursat Ehtiyatlarının müxtəlif aspektlərinə həsr ediləcək. Onlardan biri əldə edilmiş təcrübəyə diqqət yetirməklə, ATƏT-in müvafiq öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi mövzunu əhatə edəcək. Digər Təhlükəsizlik Dialoqu minalarla mübarizə məsələsinə diqqət yetirəcək.

Nazir bildirib ki, ATƏT-in hərtərəfli və çoxölçülü təhlükəsizlik konsepsiyası nöqteyi-nəzərindən, praktiki yardım layihələrinin həyata

keçirilməsi digər təhlükəsizlik sahələrində, məsələn, məcburi köçkünlərin öz evlərinə təhlükəsiz və ləyaqətlə qayıtmasının asanlaşdırılması ilə bağlı öhdəliklərimizin yerinə yetirilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Vurğulanıb ki, ATƏT-in “hərbi-siyasi bloka qoşulmayan” iştirakçı dövləti olan Azərbaycan, həmişə ATƏT-i ümumavropa təhlükəsizlik arxitekturasının əsas sütunu kimi görüb və hesab edib ki, ATƏT-in fundamental sənədlərində dəstəklənən təhlükəsizliyin bölünməzliyi qorunmalıdır. Sədrliyimiz çərçivəsində Təhlükəsizlik dialoqlarından biri də heç bir siyasi-hərbi alyansa daxil olmayan ölkələrin Avropa təhlükəsizlik arxitekturasındakı yeri və roluna, eləcə də ATƏT məkanında təhlükəsizlik və sabitliyə töhfə verməklə bağlı yanaşma və təcrübələrinə həsr olunacaq.

Sədrliyimizin növbəti Təhlükəsizlik Dialoqu-nun terrorizmin bütün forma və təzahürləri ilə mübarizəyə həsr olunacağını vurğulayan C.Bayramov deyib ki, ATƏT özünün nadir hərtərəfli təhlükəsizlik konsepsiyasına əsaslanaraq, terrorizmin maliyyələşdirilməsi, xarici terrorçu döyüşçülər fenomenini və terrorizmi, o cümlədən çirkli pullarla maddələrin və terrorçuların maliyyələşdirilməsi, habelə separatizm və zorakı ekstremizm, mütəşəkkil cinayətkarlıq və digər qeyri-qanuni fəaliyyətlər arasında əlaqələr daxil olmaqla, vahid yanaşma vasitəsilə terrorizmlə mübarizə və onun qarşısının alınması üçün yaxşı mövqeyə malikdir.

“Növbəti Təhlükəsizlik Dialoqu-muz adi silahlara nəzarət, eləcə də etimad və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi tədbirlərini əhatə edəcək. Azərbaycan öz təcrübəsinə əsaslanaraq, bu sahədə mövcud olan təhlükə və çağırışlara yaxşı bələddir. Son otuz ilə yaxın müddətdə biz, ərazilərimizin işğalı ilə bağlı status-kvonu gücləndirmək kimi yanlış cəhdlər çərçivəsində bütün tətbiq edilən silahlara nəzarət rejimlərinə, habelə etimad və

təhlükəsizlik tədbirlərinə qəsdən məhəl qoyulmadığının və onlardan boyun qaçırıldığının şahidi olduq. Bu təcrübəyə əsaslanaraq, biz əminik ki, dövlətlərin mövcud rejimlər altında silahlara nəzarət və etimad və təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi tədbirlərinə dair öhdəliklərinə yerinə yetirməsi həm sözdə, həm də əməldə ATƏT regionunda sülh, təhlükəsizlik və sabitliyə mühüm töhfə verə bilər”, - deyərək xarici işlər naziri əlavə edib ki, nəhayət, yekun Təhlükəsizlik Dialoqu-muz münaqişədən sonrakı yenidənqurma məsələlərinə diqqət yetirəcək və ATƏT regionunda əldə edilmiş təcrübəyə əsaslanacaq. ATƏT-in münaqişə dövrü ilə bağlı alətləri Təşkilatın münaqişədən sonrakı yenidənqurmada geniş və əhatəli şəkildə iştirakı üçün əsas təmin edir. Azərbaycan TƏF sədrliyi müddətində Təşkilatın əsasını təşkil edən fundamental prinsiplərə hörməti təmin etməklə yanaşı, ümumi siyasi və hərbi öhdəliklərimizin həyata keçirilməsini təşviq etmək və gücləndirmək üçün digər iştirakçı dövlətlərlə fəal şəkildə işləyəcək.

İclasın sonunda nazir Ceyhun Bayramov Azərbaycanın TƏF sədrliyini təbrik edən, prioritetlərini dəstəkləyən və bu istiqamətdə Azərbaycanla birgə işləməyə hazır olduğunu ifadə edən bütün iştirakçılara minnətdarlığını ifadə edib, səsləndirilmiş bir sıra rəy və təkliflərə münasibət bildirib. Eyni zamanda, müzakirələr zamanı Ermənistan nümayəndəsi tərəfindən səsləndirilən əsassız iddialar rədd edilib və Azərbaycanın regional təhlükəsizliklə bağlı beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyi iştirakçıların diqqətinə çatdırılıb.

YAP Azərbaycanın ağır sosial-iqtisadi, siyasi və mənəvi-psixoloji böhranla üzləşdiyi dövrdə xalqımızın vətənpərvər insanlarının, ziyalılarının təşəbbüsü və iştirakı ilə tarixi zərurətdən irəli gələrək yaranmışdır. 1992-ci il noyabrın 21-də Ümummilli Lider Heydər Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən təsis konfransında partiyanın proqram və nizamnaməsi qəbul olundu.

Partiyanın proqramında müstəqillik, dövlətçilik, qanunçuluq, azərbaycançılıq, vətəncilik, varislik, yarıdıcı təkamül, konstruktiv əməkdaşlıq, vətəndaş həmrəyliyi, sosial ədalət kimi ideoloji prinsiplər müəyyən edildi. Proqramda hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlətin və vətəndaş cəmiyyətinin, bazar iqtisadiyyatının inkişafı, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və Azərbaycanın dünya birliyində özünə layiqli yer tutmasına dair məqsədlər öz əksini tapdı.

Ötən illər ərzində YAP milli maraqlara əsaslanan fəaliyyət göstərərək ictimai-siyasi proseslərdə mühüm rol oynamış, qarşısına qoyduğu məqsəd və vəzifələri uğurla yerinə yetirmişdir. Heydər Əliyevin 1993-cü ildə yenidən hakimiyyətə qayıdırdan sonra ölkəmizin inkişaf etməsi və onun dünya birliyində mövqeyinin möhkəmlənməsi YAP-a böyük nüfuz qazandırdı. "Yeni, müstəqil Azərbaycan uğrunda!" çağırışını proqramında irəli sürən YAP məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin apardığı məqsədyönlü siyasətin həyata keçirilməsində yaxından iştirak etməklə dövlət müstəqilliyinin dönməzliyinin təmin edilməsinə böyük töhfələr verdi.

YAP Azərbaycanın siyasi sistemə xalqımızın mənafeyini təcəssüm etdirən güclü siyasi təşkilat kimi daxil olub. Partiya 30 ilə yaxındır ki, qarşısına qoyduğu məqsədlərə (dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, hüquqi dövlətin və vətəndaş cəmiyyətinin, sosial-ictimai iqtisadiyyatın inkişafı, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və s.) nail olunmasında böyük nailiyyətlər əldə edib. Hazırda 800 min nəfərə yaxın üzvü olan partiya Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi daxili və xarici siyasətin aparılmasında, onun təbliğində yaxından iştirak edir.

Cəmiyyət daim yeniləşir, ictimai münasibətlərin inkişaf səviyyəsi yeni çağırışlar və reallıqlar yaradır. Bütün bunlar da öz növbəsində YAP-ın hakim partiya kimi qarşısında yeni tələblər və vəzifələr qoyur. Burada bir məqamı xüsusilə qeyd etməliyəm ki, YAP həm cəmiyyətin irəliyə doğru, keyfiyyətə yeni inkişaf mərhələlərinə daxil olmasını və onun müstəqil inkişafını təmin edən aparıcı siyasi qüvvə kimi çıxış edir, həm də yaratdığı yeni çağırışları və reallıqları özü tənzimləyərək, gələcəyə istiqamətlənmiş məqsəd və vəzifələr müəyyənləşdirir.

Məhz bundan irəli gələrək, YAP-ın 2021-ci il martın 5-də keçirilmiş VII qurultayında partiyanın qarşısına yeni hədəflər və vəzifələr qoyulmuşdur. YAP-ın Sədri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham

Yeni Azərbaycan Partiyası: yeni proqramla möhtəşəm zirvələrə doğru

Əliyev qurultaydakı genişməzmunlu çıxışında partiyanın yarandığı vaxtdan indiyə kimi müstəqil dövlətçiliyin və demokratik siyasi sistemin möhkəmlənməsi, ölkəmizin davamlı inkişafı, milli birliyin və vətəndaş həmrəyliyinin təmin olunması istiqamətində göstərdiyi fəaliyyətlə bağlı dəyərli fikirlər irəli sürmüşdür. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi: "Partiyamızın VII qurultayı ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında önəmli hadisədir. Yeni Azərbaycan Partiyası nəinki Azərbaycanın, Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi partiyasıdır. Partiyamızın böyük ənənələri var".

Prezident İlham Əliyev qurultaydakı çıxışı zamanı YAP-ın müasir dövrün çağırışlarını özündə əks etdirən yeni proqramının hazırlanmasını vacibliyini bildirmişdir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan dövlətinin bütün sahələrində əldə olunan uğurlar YAP-ın yeni proqramının hazırlanmasını şərtləndirən mühüm faktorlardır. Prezident İlham Əliyevin çıxışlarından irəli gələn vəzifələri rəhbər tutaraq və ölkəmizin davamlı inkişafı, Azərbaycanın xarici siyasət sahəsində strateji maraqları, dördüncü sənaye inqilabının ictimai həyata göstərdiyi təsirləri və 44 günlük Vətən müharibəsində şanlı qələbənin yaratdığı reallıqları nəzərə alaraq, YAP-ın "Biz birlikdə güclüyük!" devisi altında yeni proqramı işlənilib hazırlanmış və partiyanın İdarə Heyətinin 29 dekabr 2021-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Prezident İlham Əliyevin apardığı siyasətin məqsəd və vəzifələri eyni zamanda onun sədri olduğu partiyanın məqsəd və vəzifələri deməkdir. Buna görə də Prezident İlham Əliyevin təsdiq etdiyi, cəmiyyətin müxtəlif sahələrinin inkişafını nəzərdə tutan milli prioritetlər, dövlət proqramları, konsepsiyalar, inkişaf strategiyaları və fəaliyyət planlarındakı müddəaları partiyanın proqramında öz əksini tapmışdır.

Partiyanın yeni proqramı beş fəsildən - "Partiyanın inkişafı və uğurları", "Siyasi dəyərlər və prinsiplər", "Partiyadaxili münasibətlərin və partiyanın fəaliyyətinin əsasları", "Partiyanın əsas hədəfləri" və "Müzəffər liderlə Azərbaycanı yeni zirvələrə aparan güclü partiya" ibarətdir. Hər bir fəsil sosial-iqtisadi, siyasi, mənəvi-mədəni, ordu quruculuğu, xarici siyasət, vətəndaş cəmiyyəti və s. sahələri əhatə edən böl-

mələrə ayrılır. Hər bir bölmədə partiyanın qarşısında dayanan hədəflər və vəzifələr göstərilir.

YAP-ın proqramında partiyanın inkişaf tarixinə və uğurlarına nəzər salınır, onun Heydər Əliyev yoluna

lərinə cavab verən, cəmiyyətin ahəngdar inkişafını təmin edən ideoloji prinsiplər qorunub saxlanılmışdır. YAP demokratik si-

**Mübariz QURBANLI,
Dini Qurumlarla İş üzrə
Dövlət Komitəsinin sədri,
Yeni Azərbaycan Partiyası
İdarə Heyətinin üzvü**

və irsinə sadiqliyi, qarşısına qoyduğu məqsəd və vəzifələri böyük məsuliyyətlə, layiqli yerinə yetirdiyi vurğulanır. Hüquqi dövlətin və vətəndaş cəmiyyətinin, bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinin inkişafı istiqamətində YAP-ın fəaliyyətinin tarixi-siyasi əhəmiyyəti qeyd olunur. Bildirilir ki, xalqımızın Heydər Əliyevə dərin inam və etimadı nəticəsində YAP yarandıqdan sonra respublikanın bütün bölgələrində onun təşkilatlanması prosesi başladı, partiyanın sıraları sürətlə genişləndi. Heydər Əliyevin müdrik siyasəti sayəsində müstəqil dövlət quruculuğunda əldə olunan uğurlar, Azərbaycanın dünya birliyində mövqeyinin möhkəmlənməsi YAP-ın xalq arasındakı nüfuzunu getdikcə artırdı.

Cənab İlham Əliyevin YAP-ın I qurultayında (20-21 dekabr 1999-cu il) partiyanın sədr müavini, II qurultayında (21 noyabr 2001-ci il) partiya sədrinin birinci müavini, III qurultayında (26 mart 2005-ci il) isə partiyanın sədri seçilməsi təşkilatın həyatında böyük tarixi hadisə oldu. 2003-cü, 2008-ci, 2013-cü və 2018-ci illərdə keçirilmiş prezident seçkilərində cənab İlham Əliyevin YAP-ın namizədi kimi qələbə qazanması partiyanın nüfuzunu daha da artırdı və onun sosial bazasını möhkəmləndirdi. Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən və məqsədyönlü siyasəti nəticəsində Azərbaycanın əldə etdiyi uğurlar YAP-ın siyasi sistemdə, beynəlxalq partiyalararası münasibətlərdə mövqeyini daha da gücləndirdi.

Yeni proqramda ideya-siyasi varislik prinsipinə əsaslanmaqla partiyanın evvelki proqramında əksini tapmış və müasir dövrün tələb-

yasi dəyərlərə və prinsiplərə əsaslanır ki, onların içərisində Heydər Əliyev yolu müstəsna yer tutur. Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi inkişaf strategiyası özündə siyasi müdrikliyi, illərlə toplanmış böyük dövlətçilik təcrübəsini, qətiyyətli siyasi iradəni və Azərbaycanın hərtərəfli inkişafını nəzərdə tutan ideya-siyasi baxışları ehtiva edir. Bu siyasi xətt müstəqil dövlətçiliyin möhkəmlənməsini və inkişafını, xalqımızın sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamasını şərtləndirir.

Milli maraqların üstünlüyü, güclü, müstəqil, hüquqi, demokratik dövlət, inkişaf edən şəxələndirilmiş iqtisadiyyat, idarəçilikdə və milli ideologiyada varislik, azad insan, azad cəmiyyət, xalq-hakimiyyət vəhdəti, inkişaf etmiş vətəndaş cəmiyyəti, söz və mətbuat azadlığı, siyasi plüralizm, multikulturalizm və tolerantlıq kimi dəyərlər Heydər Əliyev yolunu səciyyələndirən əsas xüsusiyyətlərdir. Heydər Əliyev irsi Azərbaycanın bu günü və gələcəyi üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən siyasi məktəb kimi özünü təsdiq etmişdir.

Ulu Öndərin siyasi kursunu Prezident İlham Əliyevin yaradıcı şəkildə, uğurla davam etdirməsi, onu yeniliklərlə zənginləşdirməsi ölkəmizin tərəqqisini və yüksək sosial rifah şəraitində yaşamasını təmin edir. Bütün bunların nəticəsində Azərbaycan dünyada davamlı inkişaf edən, regional və beynəlxalq təhlükəsizliyin təmin olunmasına mühüm töhfələr verən dövlət kimi tanınır.

YAP-ın mövqeyinə görə, siyasi

idarəçilikdə və dövlətçilik şüurunda varislik prinsipi cəmiyyətin inkişafında əhəmiyyətli rol oynayır. Buna görə də partiyanın proqramında Azərbaycan xalqının müstəqil dövlətçilik ənənələrinin varislik əsasında qorunub saxlanılması əsas prinsiplərdən biri kimi qiymətləndirilir. Partiyanın 1918-ci il mayın 28-də müsəlman Şərqi quruluş ilk respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin demokratik ənənələrinə sadiq olduğu və onları yaşatdığı bildirilir.

YAP siyasi dialoqa partiyalararası münasibətlərdə əməkdaşlığı möhkəmləndirən mühüm faktorlardan biri kimi baxır. Partiyanın proqramında qeyd edildiyi kimi, siyasi həmrəylik şəraitində konstruktivliyi təmin edən mütərəqqi ideyalar formalaşır, yeni siyasi konfigurasiya şəraitində siyasi partiyalar arasında əməkdaşlıq və həmrəylik möhkəmlənir. Xüsusilə, vətəndaş həmrəyliyinə və siyasi dialoqun mövcudluğu ümummilli məsələlərin həllində vacib əhəmiyyət daşıyır. Buna görə də Azərbaycanın tərəqqisini təmin edən amillərdən biri milli birlik və siyasi həmrəylikdir. Ölkəmizdə yeni siyasi konfigurasiyanın yaranmasında və partiyalararası dialoqun möhkəmlənməsində fəal iştirakı, geniş beynəlxalq əlaqələri YAP-ın cəmiyyətdə mövqeyini möhkəmləndirir.

Ardı Səh. 5

Əvvəli-Səh-4

Partiyanın programında multikulturalizmin inkişafına və onun tərkib hissələrinə - milli kimliyin və mədəni müxtəlifliyin qorunması, mədəniyyətlərarası dialoqa sadiqlik, ölkəmizdə multikulturalizmin inkişafı sahəsində qazanılmış nailiyyətlərin beynəlxalq miqyasda təbliğinin gücləndirilməsi və s. böyük əhəmiyyət verilir ki, bu da təsadüfi deyildir. Çünki Azərbaycan dünyada mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqun nəinki milli, eyni zamanda global səviyyədə genişlənməsi üçün mühüm addımlar atan dövlət kimi tanınır. Buna misal olaraq, multikulturalizmin və tolerant dəyərlərin inkişafına həsr olunmuş xeyli sayda beynəlxalq tədbirlərə Azərbaycanın evsahibliyi etdiyini göstərmək olar. Milli-dini münasibətlərə bağlı Prezident İlham Əliyevin apardığı siyasət xalqımız tərəfindən dəstəklənir, milli-etnik qruplar və dini konfessiyalar ümumi birgəyaşayış qaydaları əsasında özlərinin mənəvi dəyərlərini qoruyub saxlayırlar. Onlar azərbaycançılıq məfkurəsi ətrafında birləşməklə ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında yaxından iştirak edirlər.

Partiyanın programında demokratik ənənələrə əsas dəyərlərdən biri kimi baxılır, eyni zamanda göstərilir ki, "YAP dövlətin idarə olunmasında və partiyadaxili fəaliyyətin təşkilində demokratik prinsipləri əsas götürür, siyasətdə açıq və peşəkar münasibətlərin tərəfdarı kimi çıxış edir". YAP hüquqi dövlətin və vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı üçün demokratik dəyərlərə böyük əhəmiyyət verir. Partiya hesab edir ki, demokratik siyasi münasibətlər dövlətin tərəqqisini şərtləndirən vacib amillərdir. Azərbaycanda aparılan genişmiqyaslı islahatlar dövlət idarəçiliyinin və siyasi sistemin təkmilləşməsində, iqtisadiyyatın inkişafında, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsində, xalqımızın milli-mədəni irsinin və dəyərlərinin qorunmasında böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu islahatlar Azərbaycanın gələcək inkişafında yeni uğurların bünövrəsini qoyur.

YAP-ın programında partiyadaxili münasibətlərin və partiya fəaliyyətinin əsasları dəqiq şəkildə müəyyənləşdirilir, onların peşəkarlıq, işgüzar münasibətlər, şəxsi inkişaf, sağlam rəqabət, etik davranış və milli dəyərlər, innovativ inkişaf və kreativlik, elmilik və müasirlik kimi meyarlara söykəndiyi göstərilir. Qeyd olunur ki, Azərbaycan xalqının maraqlarına cavab verən və mütərəqqi xarakter daşıyan müasir dəyərlərdən bəhrələnmək YAP-ın fəaliyyətinin əsaslarından biridir. Partiya digər siyasi təşkilatlarla və vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə əməkdaşlığın demokratik prinsiplər əsasında möhkəmlənməsinə üstünlük verir.

YAP-ın yeni programında "Heydər Əliyev irsinin təbliği və təşviqi", "Güclü iqtisadiyyat və davamlı inkişaf", "İnküviziv cəmiyyət, ədalətli sosial təminat və insan kapitalının inkişafı", "Şəffaflığın artırılması", "Vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı", "Azərbaycan dili və dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi", "Mədəni irsin və milli-mənəvi dəyərlərin qorunması", "Vətəndaş həmrəyliyinin təminatı", "Milli maraqlar və xarici siyasət", "Ordu quruculuğu" və "İşğaldan azad olmuş ərazilərə Böyük qayıdış"la bağlı hədəflər və onlara nail olmaq üçün vəzifələr göstərilmişdir.

Programda Azərbaycanı tərəqqiyə aparan Heydər Əliyev irsinin indiki və gələcək nəsillər üçün zəngin xəzinə, Vətənə, xalqa və dövlətə xidmət nümunəsi olduğu bildirilir. Xüsusilə gənc nəslin dövlətçilik və vətənpərvərlik ruhunda formalaşmasında Ulu Öndərin irsinin təbliğinin vacibliyi göstərilir. Heydər Əliyevin hələ sovetlər dönəmində respublikaya rəhbərlik etdiyi dövrdə və Naxçıvan

Yeni Azərbaycan Partiyası: yeni programla möhtəşəm zirvələrə doğru

Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri olarkən böyük uzaqgörənliklə Azərbaycanın gələcəkdə müstəqil dövlət kimi yaşamasını təmin edəcək sosial-iqtisadi və milli-mənəvi bünövrə yaratdığı vurğulanır.

Programda ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mənəvi-mədəni sferalarda, idarəetmə münasibətlərində və xarici siyasətdə hədəflər müəyyən edilərkən bu sahələrdə əldə olunmuş nailiyyətlər əsas götürülür. Güclü iqtisadiyyat və davamlı inkişaf naminə hədəflərin sırasına makroiqtisadi sabitlik və yüksək iqtisadi artım, uğurlu neft strategiyası, qeyri-neft sektorunun inkişafı, daxili və xarici təsirlərə dayanıqlıq, rəqəmsal inkişaf və neqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi, ətraf mühitin, ekoloji tarazlığın qorunması və s. daxil edilmişdir.

Əhalinin sosial müdafiəsinin təmin olunması və insan kapitalının inkişaf etdirilməsi Prezident İlham Əliyevin apardığı siyasətin prioritet istiqamətlərindəndir. Bu sahədə görülən işlərin nəticəsində Azərbaycanda xeyli sayda yeni iş yerləri açılır, əməkhaqları, pensiyalar və digər sosial ödənişlər artırılır, işsizlik və yoxsulluq səviyyəsi ildən-ildə azaldılır. Əhalinin gəlirlərinin artırılması istiqamətində atılan addımlar, o cümlədən əməkhaqlarının, pensiya, müavinət, təqaüd və digər sosial ödənişlərin məbləğlərinin layiqli səviyyəsinə nail olunması, əmək siyasəti və əməyin ödənilməsi sahəsində islahatların həyata keçirilməsi inküviziv cəmiyyətin, ədalətli sosial təminatın və insan kapitalının inkişafına böyük stimül verir. Bu uğurlardan çıxış edən YAP hamı üçün layiqli həyat səviyyəsinin təmin olunmasını əsas hədəflərindən biri hesab edir. İnküviziv cəmiyyətin inkişafı və yüksək sosial rifahın təmin olunması, paytaxt və regionların tarazlı inkişafı, XXI əsrin tələblərinə uyğun elm və təhsil, əhalinin sağlamlığının təmin olunması və yüksək keyfiyyətli səhiyyə, gender bərabərliyi və ailə institutunun inkişafı, gənclərin potensialının gücləndirilməsi və yaşlıların təcrübəsindən faydalanması sahəsində konkret vəzifələr müəyyən edilir.

İdarəetmə münasibətlərində şəffaflığın təmin edilməsi məsələsi YAP-ın programında xüsusi yer tutur. Bu sahədə vəzifələr müəyyən olunarkən şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə istiqamətində aparılan dövlət siyasətinin nəticəsində əldə edilmiş nailiyyətlərə əsaslanılır. Azərbaycanın "Açıq Hö-

kumət Tərəfdaşlığı" beynəlxalq təşəbbüsünə ilk qoşulan dövlətlərdən biri kimi açıq hökumət prinsiplərinin təşviqinə böyük töhfə verdiyi vurğulanır. İnsan hüquqlarının və şəffaflığın təmin olunmasında, ictimai nəzarətin artırılmasında, korrupsiyaya qarşı mübarizədə və qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsində "Açıq hökumət" və "Elektron-hökumət" platformalarının əhəmiyyəti göstərilir.

Azərbaycanda "Açıq hökumət" platformasının həyata keçirilməsinin idarəetmə sistemində şəffaflığı artıran vacib amillərdən biri olduğu vur-

missiyaları və işçi qruplarda vətəndaş cəmiyyəti institutlarının, o cümlədən qeyri-hökumət təşkilatlarının təmsilçiliyinin və iştirakının təmin edilməsi, dövlət orqan və qurumları yanında yaradılmış ictimai şuraların fəaliyyətində səmərəliliyin artırılması, ictimai şuralarda müzakirə edilən məsələlərin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi və s. hədəflərlə çıxış edir.

Korrupsiyanın qarşısının alınması, dövlət orqanlarının fəaliyyətində və özəl sektorda şəffaflığın təmin edilməsi, qanunvericiliyin təkmilləş-

Vətən müharibəsində qələbə bölgədə yeni geosiyasi və geoiki-sadi realiaqlar yaratmışdır. YAP-ın programında göstərilirdiyi kimi, Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasında iqtisadi rayonların yeni bölgüsü haqqında" 2021-ci il 7 iyul tarixli fərmanı bu kontekstdə mühüm tarixi-siyasi hadisə oldu. Qarabağ iqtisadi rayonunun yaradılması ilə "Qarabağ Azərbaycandır!" şüarı özünün siyasi-hüquqi təsdiqini tapdı. Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu yaradılmaqla Azərbaycanın tarixi əraziləri arasındakı ənənəvi sosial-iqtisadi və mədəni bağlılığın bərpası istiqamətində mühüm addım atıldı.

Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində öz ata-baba yurdlarından köçkün düşən insanların doğma torpaqlarına qayıdışının təmin edilməsi ilə bağlı YAP-ın programında dəqiq hədəflər - layiqli yaşayışın bərpası üçün işğaldan azad olunmuş ərazilərdə geniş quruculuq işlərinin aparılması və dayanıqlı məskunlaşmanın təmin edilməsi, bu ərazilərin ölkənin ən abad guşələrindən birinə çevrilməsi, regionun iqtisadi potensialından səmərəli istifadə olunmaqla, əhalinin məskunlaşma səviyyəsinin işğaldan əvvəlki səviyyəyə çatdırılması, regionun sürətli iqtisadi inkişafının təmin olunması üçün stimullaşdırıcı tədbirlərin görülməsi, "ağıllı şəhər" və "ağıllı kənd" konsepsiyasının hazırlanması və həyata keçirilməsi müəyyən edilmişdir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə hazırda geniş quruculuq işlərinin aparılması Vətəninə sevhən hər bir azərbaycanlıda böyük qürur hissi yaradır.

Bütün bunlar sübut edir ki, YAP möhtəşəm zirvələrə yol açan, dünyanın, bu günün və gələcəyin partiyasıdır. YAP-ın yeni programı müasir dövrün çağırışlarını və ölkəmizin davamlı inkişafını nəzərə almaqla özündə mütərəqqi dəyər və meyarlar, prinsiplər, hədəflər və vəzifələri birləşdirir. İnanırıq ki, onların qorunması və yerinə yetirilməsi Azərbaycanın demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət kimi tərəqqisinə böyük tökan verəcək, onun dünya birliyində mövqeyini daha da möhkəmləndirəcəkdir.

Əminliklə deyə bilərik ki, YAP ümumxalq partiyası olaraq qüdrətli dövlət və yüksək rifah cəmiyyəti naminə üzərinə düşən missiyaları "Biz birlikdə güclüyük!" çağırışı ilə şərəf və ləyaqətlə yerinə yetirəcəkdir.

*44 günlük Vətən müharibəsi
Azərbaycan xalqının qəhrəmanlıq
salnaməsini özündə əks etdirən
mühüm tarixi hadisədir.*

ğulanır və bununla bağlı partiyanın hədəfləri (idarəetmə münasibətlərinin dövrün tələblərinə uyğun olaraq təkmilləşdirilməsi; dövlət xidmətlərinin göstərilməsində müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə edilməsi; dövlət orqanlarının göstərdikləri xidmətlərin elektronlaşdırılması; maliyyə şəffaflığının təmin edilməsi) sadalanır.

Dövlət strukturlarında və dövlət xidmətlərində həyata keçirilməsində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından səmərəli istifadə olunması və innovativ həllərin tətbiqi mühüm əhəmiyyət daşıyır. YAP bu sahədə görülən işlərin daha da təkmilləşməsinin vacibliyini nəzərə alaraq, vətəndaşlara şəffaf, operativ və resurslara qənaət etməklə xidmət göstərilməsi, qarşılıqlı inteqrasiyanın təmin olunması sahəsində vahid yanaşmanın və standartların tətbiqi istiqamətində yeni hədəflər müəyyən edilmişdir. Bununla yanaşı, partiya idarəetmədə çevikliyi və şəffaflığı təmin edən ictimai nəzarətə böyük diqqət yetirir.

YAP ictimai nəzarətin həyata keçirilməsində vətəndaş cəmiyyəti institutlarının oynadığı rolu yüksək qiymətləndirir. Buna görə də partiya dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanları ilə vətəndaş cəmiyyəti institutları arasında səmərəli qarşılıqlı fəaliyyətin genişləndirilməsi, dövlət orqan və qurumlarında kollegial qərarların qəbulu zamanı, dövlət ko-

dirilməsi və vətəndaş cəmiyyətinin inkişafına dair partiyanın hədəfləri müəyyən edilmişdir. Bundan əlavə, partiyanın programında Azərbaycan dili və dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi, xalqımızın milli-mədəni irsinin və mənəvi dəyərlərin qorunması, vətəndaş birliyinin təminatı, milli maraqlar və xarici siyasət, ordu quruculuğu kimi məsələlərə geniş yer verilmiş, bu sahələrdə qarşıda duran vəzifələr göstərilmişdir.

44 günlük Vətən müharibəsi Azərbaycan xalqının qəhrəmanlıq salnaməsini özündə əks etdirən mühüm tarixi hadisədir. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ermənistanın hərbi birləşmələrini "dəmir yumruq" əməliyyatı ilə darmadağın etməsi və ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpası xalqımızın milli qürur hissini özünə qaytardı. Müharibənin ilk günlərindən başlayaraq Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin əsgər və zabitləri ilə bir yerdə oldu, onlarda ruh yüksəkliyi yaratdı, xalqımız, o cümlədən konstruktiv mövqə tutan siyasi partiyalar da dövlət başçımızın apardığı siyasət ətrafında sıx birləşdi. Azərbaycan hərbiçilərinin torpaqlarımızın işğaldan azad olunması uğrunda döyüşlərdə şücaət göstərməsi, bu yolda şəhidlik zirvəsinə ucalması xalqımızın yenilməzlik, mətinlik və qəhrəmanlığının ifadəsi oldu, şanlı qələbə ilə Azərbaycan bütün dünyaya öz gücünü göstərdi.

Parisin siyasi pozğunluq və impotentlik faktoru

Yaxud, Valeri Pekress məsələsi Fransanı necə stressə sala bilər?

Fransanın əzəldən Azərbaycana və bütövdə türk dünyasına qarşı münasibəti bəllidir və bu ölkənin siyasi istəblişmənin demək olar ki, davamlı xarakterdə yürütdüyü qeyri-səmimiyyətə, etibarsızlığa, etimadsızlığa söykənən davranışlarına baxmayaraq, baş verənlərə arzuolunmaz hallara maksimal şəkildə dözümlülük nümayiş etdirilib. Lakin təəssüf ki, Paris bu kimi amilləri görməzlikdən gəlib. Ümumiyyətlə, bu ölkənin xarici siyasəti heç vaxt ədalət və həqiqət prinsipinə sədaqətlik nümayiş etdirməyib və belə faktlar yalnız Azərbaycana, yaxud Türkiyəyə qarşı deyil, digər ölkələrə qarşı da mövcuddur. Elə də uzağa getməyərək, Fransanın Əlcəzairdə (hələ başqa ölkələri demirəm-R.R.) törətdiyi soyqırımlarına rəğmən, özünü "aydan-arı, sudan da duru" aparması, guya insan haqlarına münasibətdə "süddən çıxmış ağ qaşığı" tipində təqdim etməsi cəhdlərini xatırlaya bilərik. Bu, həmin Fransadır ki, qondarma erməni soyqırımını rəsmən tanıyıb, üstelik, "qanun" qəbul edib ki, qondarma soyqırımının tanınmasına etiraz edən şəxslər cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmalıdırlar. Yeni insanları zorən bu saxta "qanunu" tanımağa məcbur edir. Heç bir tarixi faktlara əsaslanmadan, arxivləri araşdırmadan belə bir "qanunlar" çıxaran Fransanın nəyinə güvənilə bilər ki?!

Parisə öz yerini göstərməyin zamanı çoxdan çatmışdı...

Və bu, həmin Fransadır ki, ATƏT-in Minsk qrupunun üzvü ola-ola Azərbaycan torpaqlarının işğala məruz qaldığı ərəfələrdə də, 44 günlük müharibədə də işğalçı Ermənistanın yanında oldu, təcavüzkarı dəstəklədi. Bu gün Fransanın çoxsaylı deputatları, siyasətçiləri mövcuddur ki, onlar qanunsuz olaraq Qarabağa səfərlər edib separatçılara dəstəklərini bildiriblər. Belə olan halda isə ərazi bütövlüyünə qarşı təbiyəsizlik, əxlaqsızlıq, həyasızlıq törədənələrə qarşı Bakının sərt davranışı ədalətli münasibətdir və artıq (!) Parisə öz yerini göstərməyin də zamanı çatıb, hansı ki, bu zaman çoxdan çatmışdı...

Bu gün, sözün əsl mənasında, siyasi klounadalar ölkəsinə çevrilmiş Fransada baş verən kütləvi etirazlar, insan haqlarının pozulması, vətəndaşların sosial ədalətlərinin tapdanması qalib bir tərəfdə, fransız siyasətçilər sanki Azərbaycana qarşı diş qı-

cıtmaq üçün növbəyə düzlüblər - istər qeyri-rəsmiləri olsun, istərsə də rəsmiləri. Xüsusilə, prezident seçkiləri ərəfəsində erməni seçicilərinin, bütövlükdə isə "erməni dünyasının" beşinci nöqtələri daxil, az qala bütün dəlmə-deşiklərinə dəfərlə (!) girib çıxan namizədlər reallıqda nə qədər çirkab, mudrar və idbar vəziyyətlərini aşkarlamış olurlar. Amma söz yox ki, bu, onların öz seçimləridir və özləri bilərlər kimlərin haralarına necə, hansı üsullarla daxil olub çıxırlar, amma kənardan həqiqətən də iyrənc görünmələri danılmaz faktdır!

Bu ölkənin rəhbərində paşinyanlaşma prosesi gedir

Beləliklə, fahişələşmiş, pozğun siyasətçilər iş başındadırlar: vaxtilə Liviyanın qətlə yetirilmiş prezidenti Qəddafidən pullar alaraq siyasi olimp zirvəsinə yüksəlmiş eks-prezident Sarkozi, Rusiyanın şovinist dairələrindən yararlanan solçu və ultramilətçi Le Pen və nəhayət, yənə də həmin dairələrdən bəhrələnən və Qarabağa qanunsuz səfər etdiyinə görə haqlı olaraq hədəfə alınan Valeri Pekress - bu və digər adları çəkilməyən ünsürlərin hər biri pula satılanlar, özlərini satanlar sırasında dayananlardır.

Nə deyəsən? Bir ölkənin rəhbəri gülsü obyektinə çevrilmiş Makrondursa, oradan daha bəzətlərini də gözləmək olar. Axi həmin Makronu kimlər barmaqlarına sarıma-

yıb? Hətta belə desək, Makrona əməlli-başlı paşinyanlaşma sindromları mövcuddur. ABŞ Fransa prezidentini Avstraliya sazişi (suallı qayıq məsələsi) ilə fırlatdı, Türkiyə Liviya məsələsində və Yunanıstanla bağlı Şərqi Aralıq dənizində Makrona yerini göstərdi, Böyük Britaniya isə çoxdan bu ölkənin siyasi maraqlarını işləmiş əski parçası kimi zibil urnasına göndərdi. Bütün bunlar isə son deyil, davamı kifayət qədər çoxdur.

Azərbaycan zamanında öz hüquqi mexanizmlərini tapıb və icra edib!

O cümlədən, Azərbaycan da zaman-zaman öz sözünü deyib, deyir və deyəcək də...!

Misal üçün, xatırlada bilərik ki, Azərbaycan hüquqi yollarla, yəni məhkəmə yolu ilə fransız qəsəbələrini Qarabağdakı separatçı ərazilərlə "qardaşlaşma" sazişlərini pozdu. Halbuki, fransalı diplomatlar hər dəfə iddia edirdilər ki, bələdiyyələrinin qərarlarının ləğv edilməsi üçün mexanizmlər mövcud deyil və s. Amma mexanizmlər tapıldı və haqq-ədalət prinsipi təmin edildi - Azərbaycanın iddiasının xeyrinə!

Fransa siyasətinin daha bir tərəfini göstərmək olar: bu ölkə bizim dillə desək, "tüpürdüyünü yalamağa" alışqandır. 2020-ci ildə işğalçı və təcavüzkar Ermənistanı açıq şəkildə dəstəkləyən, "Fransa daim Ermənistanın yanındadır" deyən Makron Brüsselə

gəldi və Azərbaycan Prezidenti ilə görüşərək heç olmasa prosesdə az da olsa görünməyə cəhdlər göstərdi. Təbii ki, cəmi iki il əvvəl ermənilərin cinahında olan bir ölkə başçısının bu davranışı digər ölkələr tərəfindən rəsmi olmasa da, yumşaq desək, ironiya ilə qarşılandı.

Valeri Pekresslə bağlı Fransa parlamentindəki klounada əsl siyasi pozğunluq tamaşası idi

Nəticə etibarlı ilə Valeri Pekresslə bağlı Fransa parlamentindəki klounada, əsl siyasi pozğunluq tamaşası məsələsinə gəlincə isə, artıq Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi dolğun, sərt və yerində səslənən bəyanatını ictimailəşdirdi. Lakin etiraf edək ki, fransızlar aldıkları bu rəsmi bəyanatla kifayətlənməmişdirlər. Onları sona qədər sıxmaq lazımdır ki, bir də qələt edib Azərbaycanın dövlət başçısına, Azərbaycan xalqının maraqlarına, heysiyyətinə qarşı qurbağavari dillərini uzatmasınlar!

Sual: Bəs daha nə edilə bilər? Məsələn, ərazilərimizin minalardan təmizlənməsi üçün ayırdıqları və az qala hər gün başımıza qaxınc etdikləri 500 min avrodan imtina edilməli və əskinaslar geri qaytarılmalıdır. O cümlədən, onsuz da qeyri-işlək quruma çevrilmiş ATƏT-in Minsk qrupunda Fransanın həmsədrliyi rədd edilməlidir. Artıq Fransanın bu ATƏT-in həmsədrliyində qalması üçün nə mənevi, nə də siyasi hüququ qalıb. Yaxud, Paris özü öz xoşluğu ilə oradan rədd olub getməlidir. Əks halda, ATƏT-in Minsk qrupundan gələn istənilən təklif rədd edilə bilər, buna əsas kimi isə Fransanın orada yer alması və bu yeralmanın Bakı üçün qeyri-komfort olması vurğulanmalıdır. Və belə tələblərin sayı yetərincədir ki, siyasi impotentlik dövrünü yaşayan Fransa yerinə oturdurulsun!

Sonda isə qeyd etmək yerinə düşərdi ki, eğer Valeri Pekress sərgilədiyi siyasi fahişəlik yolu ilə ölkəsinin başçısı seçilsə, bu zaman onun şəxsi siyasi fahişəlik, və pozğunluq baxışları artıq ölkəsinin rəsmi siyasətində möhkəmlənəcək, necə ki, həmin çarlar bu gün də orada mövcuddur. Bakının isə adı qara siyahıda olan "prezidentlə" münasibətlər qurması əlbəttə ki, mümkün olmayacaq, ta o zamana qədər ki, həmin şəxs zamanında hansı qələtlərə yol verdiyini rəsmi qaydada etiraf etsin. Bax, onda hansısa kiçik məsələlərə yenidən baxmaq olar...

Rövşən RƏSULOĞ

Azərbaycanın qəhrəmanlıq tarixinin 20 Yanvar səhifəsi

Milli Məclisin Sədr müavini, professor Fəzail İbrahimlinin yap.org.az-a müsahibəsi

- Fəzail müəllim, Azərbaycan tarixində xüsusi yeri və rolu olan 20 Yanvar faciəsinin 32-ci ildönümünü qeyd edirik. Zaman hadisələrin düzgün dəyərləndirilməsində zəngin mənbə rolunu oynayırsınız. Bu nöqteyi-nəzərdən yanaşsaq həmin dövrün ictimai-siyasi vəziyyətini necə xarakterizə edərdiniz?

- 20 Yanvar hadisələrinə doğru yolun əsas məqamlarına diqqət yönəltmək istərdim. Məlumdur ki, 80-ci illərin ikinci yarısında Mixail Qorbaçovun Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin baş katibi vəzifəsinə gəlməsindən sonra həyata keçirdiyi "demokratiya", "aşkarlıq" siyasəti SSRİ-də siyasi vəziyyəti kifayət qədər mürəkkəbləşdirməyə başladı. Tamamilə Kommunist Partiyasının diktəsi ilə davam edən həyat öz ahəngini dəyişdi və bu dəyişiklik ciddi fəsadlar verməyə başladı. Bundan istifadə edən ermənilər bütün tarixi dönlərdə özlərinin çirkin niyyətlərini həyata keçirmək üçün çox məhərətli addımlar atıblar.

Hadisələrin gedişinə diqqət yetirək. 1980-ci illərin ikinci yarısında Azərbaycanın tərkib hissəsi olan Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində fəaliyyət göstərən təxribatçı "Krunk" erməni ekstremist təşkilatı SSRİ-dəki və xaricdəki erməni "Milli müqəddəratın müstəqil təyin edilməsi birliyi" və "Siyasi məbusların müdafiəsi erməni komitəsi"nin himayəsindən istifadə edərək fəaliyyətini gücləndirdi. "55-lər komitəsi" adlanan orqanın göstərişləri əsasında "Krunk" vilayətin erməni əhalisini Dağlıq Qarabağın Ermənistanı verilməsini tələb etməyə çağırırdı.

1988-ci ilin yanvarından etibarən "Türksüz Ermənistan" və Dağlıq Qarabağ uğrunda millətçi hərəkatın planlı fəaliyyəti başlandı. 1988-ci il yanvarın 25-də Ermənistanı yaşayan azərbaycanlıların ilk qrupu öz torpaqlarından didərgin salındı. Bu hadisə bir tərəfdən Ermənistanı yaşayan azərbaycanlılar arasında vahimə yaradırdı, digər tərəfdən isə Azərbaycanda ictimai-siyasi vəziyyəti gərginləşdirirdi, nəhayət, erməni-azərbaycanlı münacişəsinin törədilməsinə rəvac verirdi. Moskva və dünya dövlətlərinin gözü qarşısında baş verən bu hadisələrə heç bir reaksiya verilmirdi. 1988-ci il fevralın 19-da Muxtar Vilayətin Ali Sovetinin səs-siyasının keçirilməsi, DQMV-nin statusu məsələsinə baxılması haqqında SSRİ Ali Sovetinə müraciət qəbul edilməsi çağırışları altında

kütləvi anti-azərbaycan mitingləri keçirildi. Elə həmin gün Bakıda da bu hadisələrə etiraz edən kütləvi mitinq təşkil olundu.

Baş verə biləcək milli toqquşmaların qarşısının vaxtında alınmaması və SSRİ rəhbərliyinin ermənipərəst mövqedə dayanması erməniləri daha da şirnikləşdirdi. 1988-ci il fevralın 28-də Sumqayıt hadisəsi baş verdi.

Həmin ilin noyabrında Topxana meşəsinin qırılmasına etiraz əlaməti olaraq Azərbaycan xalqı ayağa qalxmaq məcburiyyətində qalmışdır. Bütün Azərbaycan xalqı, yaşından asılı olmayaraq hər kəs Azadlıq meydanına toplaşdı. Beləliklə, hadisələrin belə gərgin məqamında öz torpağını, Vətənin müdafiə etmək istəyində olan bu millətə ermənilərin təkidi ilə divan tutmaq planı hazırlandı. Bu proqram çox rahat həyata keçirildi. Belə ki, yanvarın 3-dən 6-na qədər Bakıda olmuş Moskva nümayəndələri Barannikov, Babkov və başqaları məxfi olaraq Gəncəyə gəlmiş SSRİ müdafiə naziri Yazov tərəfindən orada qəbul edilmiş, xüsusi tapşırıqlar almış və Bakıda "Tayfun", yəni "Qasırga" əməliyyatının planı hazırlanmışdı. Azərbaycan rəhbərliyinin müstəqil siyasi xəttinin və dəqiq, sabit mövqeyinin olmaması Moskvanın respublikada həyata keçirmək istədiyi "siyasətin" reallaşmasına şərait yaradırdı. Yanvarın 13-də Bakıda bir erməni tərəfindən iki azərbaycanlının öldürülməsinə cavab olaraq yanvarın 13-14-də Bakının bəzi yerlərində ermənilərin təqib olunması mərkəz tərəfindən bütün təfsilatına qədər düşünülmüş, taktiki baxımdan hərtərəfli hazırlanmış təxribatın həyata keçirilməsi üçün zəmin yaratdı. İnzibati orqanların, hərbi hissələrin tam hazır vəziyyətdə olmasına baxmayaraq, ətrafda baş verənlərə qarşı heç bir tədbir görülmədi. Azərbaycan xalqına "dərslər vermək", milli-azadlıq hərəkatını boğmaq məqsədilə 1990-cı il yanvarın 19-da SSRİ Ali Sovetinin "Bakı şəhərində fəvqəladə vəziyyət tətbiq edilməsi haqqında" fərmanı qəbul edildi. Lakin bu fərmanın qəbulu ilə əlaqədar əhaliyə heç bir məlumat verilmədi. Hərbi hakimiyyət orqanları Bakı şəhərində fəvqəladə vəziyyət tətbiq edildiyini və qadağan saatı qoyulduğunu yalnız yanvarın 20-də səhər saat 7-də elan etdilər.

Faktlardan da göründüyü kimi, burada biri-birini tamamlayan məqamlar var idi. Hakimiyyəti ələ keçirmək istəyi də bu məqamlar sırasında idi. 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə, saat 23.30-dan etibarən xalqa divan tutulma-

ğa başlandı. Azərbaycan xalqının taleyində Yanvar faciəsi adlanan faciə baş verdi. Təqvimizə diqqət yetirək. Sanki 20 rəqəmi bizim üçün faciəyə çevrilir. 1991-ci noyabrın 20-də hərbi helikopter hadisəsi baş verdi. Yenə təqvimə nəzər salağ. Yanvar, fevral, mart, aprel...., noyabrədək olan aylar sanki faciə ilə yoxdur. 20 Yanvar faciəsi baş verən hadisələrə qiymət vermək üçün bütün proseslərə aydınlıq gətirir. Məlum oldu ki, imperiyanın mahiyyəti nədir. Sovet hökuməti xaraktercə nədən ibarətdir. Xalq SSRİ-yə qarşı nifrətini tam formalaşdırdı. Bundan sonrakı proseslər ancaq və ancaq Azərbaycan xalqının öz müstəqilliyi uğrunda mübarizəsi fonunda getdi. Çünki Qara Yanvar Sovet hakimiyyətinin qara üzünü bütün millətə tanıtdırdı.

- Sovet imperiyasının süqutunda 20 Yanvar hadisəsinin, o cümlədən Azərbaycan xalqının mübarizliyinin rolunu necə şərh edərdiniz? Həmin dövrdə Moskva yaşayan ulu öndər Heydər Əliyev 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı çıxış edərək sovet rejiminin xalqımıza qarşı törətdiyi cinayəti bütün dünyaya bəyan etdi. Bu bəyanatın tarixi əhəmiyyəti barədə fikirlərinizi bilmək istərdik...

- Bu məsələyə iki müstəvidə yanaşmaq olar. Birinci, imperiyanın çürüklüyü üzə çıxırdı. Bu imperiyanın ən zəif nöqtəsi milli münasibətlər idi. Ona görə Tiflisdə, Pribaltikada baş verən hadisələr bir daha bu imperiyanın süqut etmək ərafəsində olduğunu göstərdi və sübut etdi. Sadəcə Azərbaycan xalqı da bu prosesin iştirakçısı oldu. Yanvar faciəsinin təsiri altında müəyyən qüvvələrin mane olmasına baxmayaraq milli azadlıq uğrunda mübarizə aparıldı. İmperiya özünün ən zəif həlqəsindən qırıldı. Bu, milli münasibətlər həlqəsi idi. Xalqın tarixi taleyində həmişə bu xalqın iradəsinə öz ruhunda ifadə edən və tarixdə həmişə xalqına sahib olan, bütün tarixi məqamlarda böyük liderlər, tarixi şəxsiyyətlər üzə çıxıb. Məhz 20 Yanvar hadisələrinin səhəri günü Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin faciəyə Moskvada verdiyi qiymət imperiyanın xarakterini tək müəyyən etmədi, həm də Azərbaycan xalqına gələcəkdə hansı yolu seçmək bu bəyanatın əsas mahiyyətini əks etdirdi. Deyildi ki, imperiya çürüyüb. Bu imperiya Azərbaycan xalqının dostu

deyil. Baxmayaraq ki, onun tərkibində böyük tarixi qələbələrdə, Böyük Vətən müharibəsində, İkinci Dünya müharibəsində bu xalqın iştirakı, bu günləri imperiyanın bu xalqa münasibəti həqiqətləri açıqlayır. Bu xalq imperiyanın ancaq əzablarından "bəhrələnilib." Azərbaycan xalqı öz düşməni tanıdı. Başa düşdü ki, bu imperiya xalqlar dostluğu deyilən bir ideologiyayı təbliğ etsə də müəyyən qüvvələrin təsiri altındadır və artıq Azərbaycan xalqı üçün bir dövlət ola bilməz. Ona görə də verilən mesajda diqqət çəkən məqam bu idi ki, düşünün, diqqət yerinin, gələcəkdə öz siyasi tarixinizi yazmaq üçün yeni siyasi addımlar atmaq məqamı gəlib çatıb. Elə də oldu. Ən böyük hökmü verən tarix özüdür.

- Fəzail müəllim, ölümdən qorxmayan millətlər əbədi yaşama haqqını qazanırlar. 20 Yanvar faciəsini Azərbaycanın müstəqillik uğrunda mübarizəsində dönüş nöqtəsi kimi dəyərləndirmək olarmı? 20 Yanvar faciəsindən tarixi Zəfərimizdək dövr Azərbaycan xalqının məğrurluğunun, yenilməzliyinin təqdimatı olan hadisələrə zəngindir...

- 1991-ci ildə Azərbaycan öz müstəqilliyini bərpa etsə də yenə başının üstünü qara buludlar aldı. Parçalanmaq, dağılmaq, ayrı-ayrı dövlətlərin istiyinə uyğun olaraq çəki almaq yenə Azərbaycan xalqını tarixi imtahan qarşısında qoydu. Bu dəfə tarixi Azərbaycan xalqına bəxş etdiyi ulu öndər Heydər Əliyev xalqın tələbi ilə hakimiyyətə qayıtdı. Bütün bu problemləri özünün çiyinə götürdü və qısa zaman kəsiyində onları həll etdi. Xalqı bölünməkdən, milləti məhv olmaqdan, dövləti torpaqlarımızın hissələrə bölünməsi təhlükəsindən xilas etdi. Və nəticədə Azərbaycan dirçəldi, özünün bütün qüvvələrini səfərbər edib müstəqillik addımlarını davam etdirməyə başladı.

Azərbaycan vaxtilə Yanvar qırğınının ağır-acılarını özündə yaşadan bir torpaq itkisinə məruz qalmışdır. Dağlıq Qarabağ və ona yaxın olan ərazilərimiz Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdir. Yenə də icraçıların, onların arxasında dayananların kim

duğu məlum idi.

2003-cü ildə Azərbaycan rəhbərliyinə bu gün torpaqlarımızın xiləkarı kimi tarixə yazılan cənab İlham Əliyev gəldi. Bu tarix yeni bir tarix, yeni bir dövrün başlanğıcı oldu. Ölkədə iqtisadiyyatın inkişafına şərait yaradıldı. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı, qüdrətli iqtisadiyyat, güclü ordu, bu ordu da böyük vətənpərvərlik hissi, ölkə daxilində xalq-iqtidar birliyi təmin olundu. Artıq zamanın hökmü, dövlət başçısının xalqa arxalanıb əmr vermək imkanları yarananda yenidən təxribat törədən ermənilərə tutarlı cavab verildi. 200 ildən artıq tariximizdə zədə yaradan, xristian ağışına sığıb orda başımıza güllə və qumbara yağdıran erməninin "ocağı" darmadağın edildi. O ocağın darmadağın edilməsi ilə dünyaya bugüncə təqdim edilən "böyük Ermənistan" mifinin məhv edilməsi nəticəsində dəfn etməkdə olduğumuz bu ideologiyanın tabutuna sonuncu mismar vuruldu. Bununla da Azərbaycan özünü yeni bir tarixi səhifəsinə daxil oldu.

Bu gün Yanvar hadisələrində şəhid olanların ruhları şaddır. Vətən azad olunub. Millət azaddır. Millətimiz dünya millətlərinin arasında başını uca tuta bilir. Bu tarixi şanslı bizə verən Azərbaycan Prezidenti, onun həyata keçirdiyi diplomatiya, onun qətiyyəti və uğurlu addımları oldu. Bu gün dünya dövlətlərinin boy sırasında yeri olan bir Liderimiz, yeri görünən bir millətimiz var. Vaxtilə "Yox millətimin imzası imzalar içində" - deyə feryad edib dünyasını dəyişən babalarımızın da ruhu şaddır. İndi dünyanın ən uca bayrağının dalğalandığı Azərbaycanın hər bir vətəndaşı "Var millətimin imzası imzalar içində!" sözünü qürurla deyə bilər.

Bu imza Prezident İlham Əliyevin imzasıdır, Heydər Əliyev ideologiyasıdır, millətin bu imzaya hörmətlə yanaşması və bu imzayı qəbul etməsinin nəticəsidir. Allah Yanvar hadisələrində şəhid olanların ruhunu şad etsin, qazilərimize şəfa versin, əhval-ruhiyyələri yüksək olsun.

Azadlıq hərəkatının zirvəsi - 20 YANVAR

Ötən əsrin sonlarında Azərbaycan xalqının müstəqillik, suverenlik arzusu, niyyəti və bu istiqamətdə siyasi oyanışı o dövrdə Sovet hökumətini, daha doğrusu, 70 il hökm sürən imperiyayı ciddi narahat edirdi və xalqımızın bu arzusunun böğməq üçün ən qəddar əmələ, cinayət əməlinə, soyqırımına, qırğına əl atıldı, Bakıya qoşun göndərildi və 1990-cı il 20 yanvar tarixində paytaxtda qan su yerinə axıdıldı.

20 YANVAR
QƏHRƏMANLIQ, MİLLİ QÜRUR DASTANI

Əliyalın vətəndaşlarımız Sovet tanklarının, döyüş texnikalarının və silahlı hərbiçilərin qarşısını kəsdi, öz iradəsini göstərdi, xalqımızın igid, vətənpərvər övladları müstəqillik, suverenlik əzmini qırmağın mümkünsüz olduğunu canı, qanı bahasına təsdiq etdi. Bu baxımdan, Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə tarixinə qəhrəmanlıq səhifəsi

de olduğunu bütün dünya müşahidə etdi. Xalqımızın yazdığı zəfər salnaməsini hər kəs izlədi. Bütün dünya müşahidə etdi ki, Azərbaycan xalqı mübarizə əzmi qırılmaz, qəhrəman xalqdır.

Bütün bunları müşahidə edən Qərb və onun "demokrayiyası" Bakıda qırğınlar törədilməsinə qərar verən, yeni qırğınlara rəhbərlik edən Mixail Qorbaçovun beynəlxalq Sülh Nobel Mükafatı verdi. Açıq-aşkar şəkildə Qərbin özü də, oyuncaq kimi oynatdığı "demokrayiya" da Bakıda törədilən qırğınlara, bir növ əl çaldı, demokratiyanı böğməq üçün qatillərin qırğınlarını, zorakılıqlarını alqışladı. Hələ də demokratiya oyunbazlığından əl çəkməyən, bu ifadəni alət olaraq əlində oynadan Qərbin "demokrayiyası" elə o zamandan bəlli idi. Bəlli idi ki, Qərb bu sözdən, əslində isə ali dəyər hesab

kimi daxil olmuş qanlı 20 Yanvar faciəsi, eyni zamanda xalqımızın əzmkarlığını, vətənpərvərlik hissini qüdrətini göstərən və yaşadan zəfər salnaməsidir.

Azərbaycan paytaxtına qoşun yeritsələr də, silahsız insanların üzərinə tanklarla, hərbi texnika ilə yerisələr də vətəndaşlarımızı qorxuda, xalqımızın mübarizlik ruhunu qıra bilmədiilər və gördülər ki, bu xalq vətən uğrunda canından keçməyə hazırdır. Dərk etdilər ki, bu xalq qəhrəman xalqdır, mübarizdir və haqlarını tapdalamağa kimsələrə imkan verməz, eləcə də öz müqəddəratını həll etmək, vətəni, onun müstəqilliyini qorumaq əzmindədir. Bununla bütün dünya belə əmin oldu ki, Azərbaycan xalqı zülmə, əsarətə, haqsızlığa, təhdidlərə, zorakılıqlara, hər hansı bir gücə də boyun əyən xalq deyil. Sovet imperiyasının 70 il ərzində yaratdığı xof belə vətəndaşlarımızı öz mübarizliyindən çəkəndirmədi, paytaxta daxil olan tanklarının, döyüş texnikalarının qarşısından qaçan olmadı, əksinə, onların qarşısına canlı sədd çəkildi və xalqımızın vətənpərvərlik, mübarizlik ruhunun hansı həd-

ediləcək demokratiya ifadəsindən sui istifadə edir və bu dəyərlərə zərər qədər qiymət verməz, əks halda Bakı qırğınlarına qərar verən, rəhbərlik edən Qorbaçovu ən azından demokratiya düşməni elan edərdi. Əgər biz bunun əksini müşahidə etdikdə, hələ də buna bənzər yanaşmalarını müşahidə edirikdə, bu, Qərbin, onun "demokratiyası"nın nə olduğu "aydın" olur. Çox maraqlıdır ki, Sovet imperiyasının baş çəlladı olan, əli silahsız insanların, öz hüquqlarını demokratik yolla müdafiə edən vətəndaşların qırğına rəvac verən Qorbaçovun Sülh Nobel Mükafatı verən Qərb, niyə indi Ukraynaya qarşı hələ bir cə addım belə atmayan Rusiya prezidenti Putini demokratiya düşməni, ali dəyərlərin pozucusu elan edib, bütün dünyanı onunla mübarizəyə səsləyir, Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq edir? Bu həmin Qərbdir ki, öz dırnaqarası "demokrayiyası" ilə hələ də Ermənistanı dəstəkləyir, halbuki, 30 ilə yaxın müddətdə həmin o Ermənistanın beynəlxalq hüququn pozmadığı prinsipi qalmayıb.

Amma Xocalı Faciəsi kimi bəşər tarixində görünməmiş soyqırımını törədən ermənilərin özlərinin qondarma soyqırımlarını müzakirəyə çıxaran ABŞ kimi digər ölkələrin də "demokratıyası" öz başlarına dəysin, bu bizə heç lazım da deyil, bizim özümüzdə demokratiya da var, azadlıq da, digər ali dəyərlər də. Məhz bu dəyərlər ətrafında Azərbaycan xalqı hər zaman birləşib, həmrəy olub və düşmən üzərində qələbəmizi şərtləndirən amillərdən biri də elə budur. Azərbaycan vətəndaşlarında 20 yanvarda təzahür edən milli ruh, mübarizlik ruhu, suverenliyinin, hüquqlarının müdafiəsi əzmi yaşayır və yenə də qəhrəman övladlarının qanı, canı bahasına torpaqlarımızın cəmi 44 günlük savaşa işğaldan azad olunması bunu bir daha təsdiqlədi.

Bildiyimiz kimi, 1945-1946-cı illərdə Nürnberq şəhərində olan və tarixdə Nürnberq prosesi, Nürnberq məhkəməsi kimi qeyd olunan beynəlxalq tribunalın qərarı

mədilər və Ulu Öndər Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə qayıdına bu cəsarəti kimsə özündə tapmadı.

Tarix təsdiq etdi ki, 20 Yanvar hadisələri bu xalqın əzmini qıra bilmədi, əksinə, Azərbaycan xalqını müstəqillik uğrunda daha mətin vuruşmağa sövq etdi və müstəqillik idayaları ümummilli amala çevrildi. Məhz bu baxımdan cəsarətlə deyə bilərik ki, Qanlı Yanvar hadisələri Azərbaycan milli kimliyinin formalaşmasına həlledici təsir göstərdi və dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsində dönüş nöqtəsi oldu. Qanlı Yanvar hadisələri dünya azərbaycanlıların təşkilatlanmasına gətirib çıxardı və etiraf edək ki, milli faciəmizin tanındılması naminə dünya azərbaycanlıları ilk dəfə olaraq yaşadıkları müxtəlif ölkələrdə təşkilatlanmağa başladılar. Bu, həm də Azərbaycançılıq ideyasının daha da vüsət almasına ciddi bir təkan verdi və bəhrəsini də görməkdəyik. Bu gün dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi,

ile Almaniyanın ali dövlət və hərbi xadimləri, mülki əhalinin qırılmasına, qəddar davranışa, ictimai və şəxsi əmlakın talanmasına görə dünya və insanlıq əleyhinə qəsd hazırlamaqda və həyata keçirməkdə ittiham olunublar. Təsadüfi də deyil ki, indiyədək dünyanın hər yerində dövlət orqanları və ictimai hərəkatlar bütün rütbə və mənşəblərdən olan nasist cinayətkarları aşkara çıxarıb və ədalət məhkəməsinə verirlər, amma təəssüflər olsun ki, Nürnberq prosesində pislənmiş bütün əlamətlərin olmasına baxmayaraq, SSRİ və Azərbaycanın ozamankı rəhbərlərinin, habelə 1990-cı ilin yanvarında Azərbaycana soxulan sovet hərbi kontingentinin hərəkatları beynəlxalq məhkəmədə ittihamla qarşılanmadı, Qarbaçov kimi bir qatıl, əli çoxsaylı insan qanına bulaşan cani cəzalandırılmadı. Bu, əlbəttə ki, yenə də Azərbaycana qarşı olan ikili standart yanaşmanın təzahürü idi və beynəlxalq məhkəmələrin imicinə də ciddi zərbədir.

Əlbəttə ki, özünü beynəlxalq məhkəmələr, ədalət məhkəmələri kimi dünyaya sırımağa çalışırlar

gördülər ki, Qanlı Yanvar hadisələrinə ilk hüquqi qiyməti Ümummilli Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi verdi və 20 Yanvar faciəsinə ilk siyasi qiymət verən 21 noyabr 1990-cı il tarixli qərar qəbul edildi. Ardınca yenə də Ulu Öndərin təşəbbüsü və göstərişləri ilə 1994-cü ilin mart ayının 29-da Milli Məclis "1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında" Qərar qəbul edildi. Xatırladığımız kimi, Bakıya rus ordusunun yeridilməsi ilə bağlı SSRİ rəhbərliyinin qərarını kəskin tənqid edərək, rəsmi açıqlama tələb

edən Ümummilli Lider Heydər Əliyev bu faciənin ardınca da ilk olaraq dərhal Rusiya paytaxtında, Moskvada öz etirazını rəsmi şəkildə bildirmişdi, hansı ki bunu xalqımız unutmadı, unudan da deyil. Onu da unudan deyil ki, bu vəhşiliyin törədilməsinə rəvac verən məhz həmin dövrdə dövlət idarəçiliyini ələ alan insanlar, başıpozuq hakimiyyət, bir növ, hakimiyyətsizlik idi. Xalqın mübarizəsini, tökülən qanları siyasi niyyətlər üçün alətə çevirənlər, 20 Yanvar hadisələrinə siyasi qiymət verilməsi tələbi ilə meydana çıxanlar isə hakimiyyəti ələ keçirdikdən sonra bu faciəni tamamilə unudular, öz imkanlarından istifadə et-

birliyi özünü hər istiqamətdə göstərir. Həmrəyliyimiz bizi qələbədən-qələbəyə aparır və nəticə etibarilə ölkəmizin çiçəklənməsinə əsaslı zəmin yaradır. Reallıq odur ki, 20 Yanvar faciəsinə yaşayan Azərbaycan artıq qalib ölkədir və bununla qürur duymağa hər bir Azərbaycan vətəndaşının haqqı var.

Heç şübhəsiz ki, Qanlı Yanvar hadisəsi Azərbaycan xalqı üçün təkcə böyük faciə sayıla bilməz və bu tarix milli kimliyini, ləyaqətini, müstəqilliyini, suverenliyini qorumaq üçün hər cür qurban verməyə hazır olan xalqın tarixində şərəfli bir səhifədir. Azərbaycan müstəqilliyə aparan yolda yeni mərhələnin başlanğıc nöqtəsi olan 20 Yanvar faciəsi eyni zamanda bu baxımdan da yaddaşlardan silinə deyil və vətən övladlarının, vətənpərvər insanların qanı ilə yazılan tarixin bu səhifəsi heç zaman unudulmayacaq. Çünki, 20 Yanvar faciəsi, ümumxalq faciəsi olmaqla bərabər, müstəqillik, istiqal və hürriyyət uğrunda xalqımızın apardığı milli azadlıq hərəkatının zirvəsi olaraq tariximizə yazılıb.

Inam Hacıyev

Xeyirxahlıq böyük humanizmdir. Tanrının yaratdığı varlıqlara qarşı olan ən yüksək hissdən yoğrulmuş bu dəyər neçə-neçə insanların həyat yoluna işıq salmış, gələcək üçün gözəl, saf bir əmələ çevrilmişdir. Azərbaycan tarixində xeyirxah əməlləri ilə böyük iftixar sahibi olan Hacı Zeynalabdin Tağıyev cəmiyyətdə tutduğu mövqeyi, ölkənin ictimai-iqtisadi və mədəni-maarif sahəsində misilsiz xidmətləri ilə dövrünün seçilən simalarından biri olmuşdur. Məşhur azərbaycanlı maarifpərvər milyonçu sərvətini xalqın gələcək rifahı üçün sərf edən böyük səxavət sahibi kimi tarixdə adını yazmışdır. Böyük xeyriyyəçilik fəaliyyəti ilə hafizələrdə yaşayan Z. Tağıyevin adı yaddaşlardan silə bilməz. Çünki şəhərimizin bəzi küçələrində onun inşa etdirdiyi binalar, nəcib əməlləri məhz bu insanın adının yaddaşlarda həkk olunmasında əsas səbəblərdəndir.

Əlbəttə ki, xalqımız, dövlətimiz tərəfindən belə insanlara diqqət və qayğı böyükdür. Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə xeyriyyəçi Hacı Zeynalabdin Tağıyevin Bakıda "İçərişəhər" stansiyasının qarşısındakı meydana abidəsinin ucaldılması onun əməli fəaliyyətinə dövlətimizin diqqətidir. Abidənin önündə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən Azərbaycan və ingilis dillərində hazırlanan müvafiq məlumat lövhəsi quraşdırılıb. Eyni zamanda, Heydər Əliyev Fondu görmə qabiliyyətini itirmiş şəxslərin cəmiyyətə inteqrasiyasına dəstək məqsədilə lövhədə əks olunan məlumatları Brayl əlifbası ilə də təqdim edib.

"ZEYNALABDİN TAĞIYEV

ÖMRÜ BOYU BAKININ İNKİŞAFINA, ABADLAŞMASINA, ÜMUMİYYƏTLƏ AZƏRBAYCANIN İNKİŞAFINA BÖYÜK TÖHFƏLƏR VERMİŞDİR"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev xeyriyyəçi Hacı Zeynalabdin Tağıyevin Bakıda ucaldılan abidəsinin açılışında çıxışı zamanı abidənin açılmasının çox əlamətdar hadisə olduğunu bildirib. "2020-ci ildə mənim tərəfimdən Zeynalabdin Tağıyevin abidəsinin ucaldılması ilə bağlı müvafiq Sərəncam imzalanmışdır", - deyən Cənab Prezident Tağıyevin abidəsinin məhz bu yerdə yerləşməsinin böyük rəmzi mənası olduğunu bildirib:

"XIX əsrdə xeyriyyəçilik ənənələrini məhz Zeynalabdin Tağıyev qoymuşdur"

"Çünki Zeynalabdin Tağıyev ömrü boyu Bakının inkişafına, abadlaşmasına, ümumiyyətlə Azərbaycanın inkişafına böyük töhfələr vermişdir. Çox zəngin adam idi, amma hər kəs bilir ki, çox kasıb ailədə böyümüşdü və sərvətini öz zəhməti hesabına qazanmışdır. Ancaq tarixdə o, zəngin adam kimi yox, məhz xeyriyyəçi kimi qalmışdır. Əgər onun xeyriyyəçilik fəaliyyəti olmasaydı, yəqin ki, o, Azərbaycan xalqının yaddaşında qalmazdı". Əlbəttə ki, onun gördüyü işlər böyük əhəmiyyət kəsb edir. 1894-cü ildə Mərdəkanda Kənd təsərrüfatı məktəbinin, 1896-cı il Peterburq müsəlman xeyriyyə cəmiyyətinin, 1901-ci ildə Bakıda ilk qız məktəbinin, 1883-cü ildə ilk təhsil məktəbinin, 1905-ci ildə ilk "Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyəti"nin əsasını qoymuşdu. O, 1898-ci ildə "Kaspi" mətbəəsini alaraq həmin adla Azərbaycan ziyalılarının ixtiyarına vermişdir. Abşeronda fəhlələr üçün ilk qəsəbə saldırmışdı. Məhəmməd Hadinin ilk kitabı "Firdöv-sülhamat"ı öz xərcinə "Kaspi" mətbəəsində çap etdirmişdi. "Məhz onun təşəbbüsü və maliyyə dəstəyi ilə Bakıda teatr binası inşa edilmişdir", - deyən Prezident bir çox sənaye müəssisəsinin inşa edildiyini də bildirib. Azərbaycanda azərbaycanlı qızlar üçün ilk dünyəvi məktəb də onun tərəfindən açılmışdır. Qız məktəbinin açılmasına yerli ruhanilər mane olurdular. Ruhanilər qızlara təhsil vermək təklifindən qəzəblənir və camaatı ayağa qaldırırdılar. Məktəbin məhz azərbaycanlı qızlar üçün təsis edilməsi maarifçi məsələnin həyatını böyük təhlükə qarşısında qoyurdu. Dövrün köhnə fikirləri, mühafizəkar adamları azərbaycanlı qızların oxumasını böyük bir qəbahət saydıqlarına görə Hacı Zeynalabdin Tağıyevi öldürmək istəyirdilər. Qaraqürhçular bu işi küfr adlandıraraq, Hacı Zeynalabdin Tağıyevi dindən kənar əməllərdə günahlandırirdilər. Tapançalı-xəncərli qoçular isə təhdidə keçirdilər. Lakin Hacınin xalq arasında olan nüfuzu və ətrafındakı adamların onu mühafizə etməsi bu bədxahlığın baş tutmasına imkan vermirdi. "Qızlar üçün məktəbin açılması gələcəyə yönəlmiş bir addımdır" - deyən Cənab

Prezident bildirib ki, o, yüzlərlə tələbəni Rusiyaya və Avropaya göndərməklə onların təhsil xərcini öz üzərinə götürmüşdür və bu da gələcəyə yönəlmiş bir addım idi, gələcəyi düşünürdü: "Mən artıq bunu bir dəfə demişəm, bir daha demək istəyirəm ki, o tələbələr arasında mənim babam Əziz Əliyev də olmuşdur. Əziz Əliyev qədim Azərbaycan torpağı olan İrəvan xanlığı ərazisində doğulmuşdur. O da Tağıyev kimi kasıb ailədən idi, oxumaq istəyirdi. Tağıyevə məktub yazmışdı, xahiş etmişdi ki, ona maddi kömək göstərsin. Tağıyev də onu təbii ki, tanımırdı, sadəcə olaraq, bir gəncin təhsilə olan belə marağını nəzərə alaraq ona pul göndərmişdir və Əziz Əliyev bu pul hesabına o vaxt Sankt-Peterburq Hərbi Tibb Akademiyasında oxumuşdur. Hesab edirəm ki, bu hadisə onun gələcək taleyində həlledici rol oynamışdır. Çünki o, həm gözəl həkim, eyni zamanda, böyük dövlət xadimi olmuşdur. İkinci Dünya müharibəsində onu Bakıdan Dağıstana ezam etmişlər. Bir neçə il Dağıstanın rəhbəri vəzifəsində işləmişdir və dağıstanlıları sürgündən xilas etmişdir. Çünki o vaxt başqa Qafqaz xalqları ilə bərabər, dağıstanlıları da Qazaxıstana sürgün etmək istəyirdilər, sovet hökumətinin belə planları var idi. Məhz Əziz Əliyevin qətiyyətli mövqeyinə görə bu, baş vermədi. Dağıstanlıları bunu yaxşı bilir, yaxşı xatırlayırlar və təsadüfi deyil ki, Mahaçqalada dağıstanlıların təşəbbüsü ilə Əziz Əliyevin abidəsi ucaldılmışdır".

Bakıya təmiz içməli suyun gətirilməsi layihəsini xüsusilə qeyd etməliyəm. Şollar su kəməri bu günə qədər fəaliyyətdədir, bu günə qədər Bakını, Sumqayıtı təmiz içməli su ilə təmin edir. Bu kəmərin tikintisi üçün Zeynalabdin Tağıyev öz vəsaitindən istifadə etmişdir". Bakıda tramvay xətlərinin açılması da Tağıyevin adı ilə bağlıdır.

Hacı Zeynalabdin Tağıyevin xeyriyyəçilik əməllərindən danışarkən Bakıda tikdirdiyi teatr binasını da qeyd etməliyik. Azərbaycan klassik musiqisinin banisi, böyük bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin "Leyli və Məcnun" operası 1908-ci il yanvarın 25-də bu teatrın səhnəsində oynanılır. İndi həmin binada Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya Teatrı fəaliyyət göstərir. "Onun haqqında çox danışmaq olar", - deyən Cənab Prezident bildirib ki, o, böyük şəxsiyyət idi, xalqa bağlı olan, xalqı qəlbən sevən, xalqın gələcəyini düşünən bir insan idi: "Onu da bildirməliyəm ki, XIX əsrdə xeyriyyəçilik ənənələrini məhz Zeynalabdin Tağıyev qoymuşdur. Bu ənənələr sovet dövründə təbii ki, davam etmədi. Onu da bildirməliyəm ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süqut edəndən sonra sovet hakimiyyəti onu bütün imkanlardan məhrum etmişdir, onun bütün əmlakları əlindən alınmışdı, tək bir bağ qalmışdı, orada da o, ömrünün sonuna qədər yaşamışdır. O, uzun ömür yaşadı, dolğun ömür yaşadı. Ancaq əfsuslar olsun ki, ömrünün sonunda bu cür ədalətsizliklə üz-üzə qaldı və həyatdan çox narahat getdi".

Məlumdur ki, Sovet Rusiyasının 28 aprel 1920-ci ildə Azərbaycanı işğal etməsi ilə vəziyyət kökündən dəyişir. İnsanların mülkiyyəti əlindən alınır, milli kadrlar və ziyalılar təqib edilməyə başlanır, hər şey Rusiyanın maraqlarına yönəlir. Onun da mülkiyyəti əlindən alınır. Milyonlara çörək verən Hacınin doğma övladları çörəksiz, çətin günlər yaşadı. Bütün bunlara baxmayaraq, qırmızı imperiya Hacı Zeynalabdin Tağıyevin milyonlarını yerlə-yeksan etsə də, onun gördüyü işlərin üzərinə kölgə sala bilmədi.

Zümrüd BAYRAMOVA

Erməni ümidini qırmamağa hesablanan proqnoz

Əslində, bu elə də bir yenilik deyil. Belə ki, bu gün ermənilərin iqtisadiyyat naziri Vahan Kerobyanyan elədiyi əməl əksər dövlətlərin ayı-ayrı məmurları arasında müşahidə edilir. Təbii ki, belə hadisələrə bənzəri elə bizdə də yaşanıb. Məsələn, mən məmur tanıyıram ki, verdiyi vədin həyata keçməyəcəyi təqdirdə, papağını çıxarıb başına güllə çaxacağına söz vermişdi. Amma sonradan onun verdiyi vəd reallaşmasa da, o papağını başından çıxarmadan dediyi sözün altından sivişib çıxdı. Hətta bunu sonradan hərbdən

uzaqlığı, yəni silahlardan yaxşı davrana bilməməsi ilə əlaqələndirdi.

Nə isə, mətəbdən uzaqlaşmaq...

Beləliklə, təxminən bir il əvvəl erməni nazir Vahan Kerobyanyan ermənilər qarşısında etdiyi çoxsaylı çıxışlarının birində onları 2021-ci ilin sonuna kimi

ikireqəmli iqtisadi artımla təmin edəcəyinə söz vermişdi. Belə ki, o qəti əminliklə qarşıda illərdə, hələlik bütün ermənilər olmasa da, amma onların əksər hissəsini var-dövlətə "qərğ edəcəyinə" söz vermişdi. Təbii ki, erməni iqtisadiyyat naziri xalq qarşısında dediklərini reallaşdırmayacağı təqdirdə elə həmin gün vəzifəsindən istefa verəcəyini də bildirmişdi.

Maraqlıdır ki, bu gün Ermənistan iqtisadiyyatı Kerobyanyan dediyi "ikireqəmli artıma" yaxınlaşmasa da, amma nazir hələ ki, istefa verib-verməyəcəyi barədə cıncırını belə çıxarmır. Hətta o gün ona bununla bağlı xatırlama edib, bu cür davranışı ilə o, öz nüfuz və şəxsiyyətinə olan inamını itirdiyini bildirenlərdə, o irişərək "siz bunu elə də ciddiyyə almayın" cavabını verib. Ən maraqlısı isə onun bu məsələ ilə bağlı BVF, DB, AİB və digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların da proqnozlarında yanlışlıqlara yol verə biləcəyini nümunə kimi göstərməsidir.

Yeri gəlmişkən, bu arada Kerobyanyanı yalan danışmaqda ittiham edən "Hayastan" fraksiyasından olan deputat Areknaz Manukyan bundan sonra onun sözlərindən və bəyanatlarına heç bir ermənin inanmayacağına bəyan edib. Deyim ki, Kerobyanyan da Manukyanı cavabsız qoymayıb. Belə ki, o verdiyi yalan bəyanatın ermənilərdə ölkənin gələcəyinə ümid oyatmağa hesablandığını bildirib.

Qeyd edək ki, bu gün dünyanı ağışuna alan və təbii ki, Ermənistandan da yan keçməyən bahalıq bu ölkədə özünü daha qabarıq şəkilə göstərir. Amma maraqlıdır ki, bu gün bəzi erməni rəsmilərinin qarşıda il üçün verdikləri proqnozlar bir sıra beynəlxalq təşkilatların bu ölkə ilə bağlı verdikləri proqnozları xeyli üstələyir. Təbii ki, bu da Kerobyanyan demiş, ermənilərin gələcəyə ümidini qırmamağa, onların Ermənistanı qoyub qaçmamasına hesablanıb.

Ağasəf Babayev

O, həm maraqlı, xeyirxah insan, həm də böyük yazıçı idi

(Elegiya)

1987-ci ildən yaxından tanıdığım, dəyərli ziyalı, istedadlı şair, nasir, dramaturq, publisist, ictimai xadim Qənbər Şəmşiroğlunun haqq dünyasına qovuşmasını eşidəndə çox pis oldum. Axı onunla "Ağdaban harayı" adlı pyes üzərində birgə işləyirdik. Ağdabanın işğalının növbəti ildönümünə hazır olmalı idi. Çox istəyirdim ki, o, bu pyesin premyerasında iştirak etsin. Biz onunla bir vaxtlar "Caninin etirafı" romanı əsasında eyni adlı pyesini işləmişdik. Elə bu pyeslə də Qənbər Şəmşiroğlu həm də dramaturq kimi yaddaşlarda qaldı.

Hələ 2019-cu ildə "Caninin etirafı" pyesi üzərində işlədiyimiz vaxtı Qənbər müəllim mənə Ağdaban kəndinə erməni faşistlərinin necə divan tutması ilə bağlı maraqlı məlumatlar da verirdi və deyirdi: "Bu pyesdən sonra biz sizinlə "Ağdaban harayı" adlı bir pyes də işləyək. Bununla bağlı mənim çoxlu qeydlərim var. Kəlbəcərin ən böyük kəndlərindən olan Ağdaban faciəsini Xocalı soyqırımından sonra ən dəhşətli hadisə hesab etmək olar. Bu kənd ermənilər tərəfində iki dəfə işğal olunub. 53 ev tamamilə yandırılıb. Ağdabanda 40 nəfər faciəli şəkildə qətlə yetirilib. Onların 14-ü mənim əmim, əmim uşaqları olub. Babam Ağdabanlı Qurbanın və atam Dədə Şəmşirin bütün əlyazmalarını erməni qavurları yandırdılar".

Qənbər Şəmşiroğlu 2021-ci ilin dekabr ayının 30-da 88 yaşında haqq dünyasına qovuşdu. Nə etmək olar? Deməli, Ulu Tanrı belə məsləhət bilirmiş. Onun işinə qarışmaq olmaz.

Milli Aviasiya Akademiyasının kafedra müdiri, Xalq şairi, professor Nəriman Həsənzadə ilə zəngləşib ondan Qənbər Şəmşiroğlu barədə xatirələrini danışmağı xahiş etdim. Nəriman müəllim üçün Dədə Şəmşirin yadigarı haqqında keçmiş zamanda danışmağın nə qədər ağır olduğunu bildirdim, amma sözü-mü yerə salmadı...

- Nəriman müəllim, Qənbər Şəmşiroğlu ilə tanışlığınızın tarixçəsindən danışa bilərsinizmi?

- Qənbər Şəmşiroğlu ilə mənim tanışlığımın, dostluğumun təxminən 60 ildən çox tarixçəsi var. Yadıma gəlir ki, 1950-ci illərin axırlarında Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında bir neçə şair, nasirle söhbət edirdik. Həmin vaxtı ora uca boylu, ağ saçlı bir kişi və onun yanında elə onun kimi uca boylu cavan bir oğlan gəldi. Onlar bizdən bir qədər aralıda duran bir cavan yazıçıdan Osman Sarıvəllinin otağını soruşdular. Həmin cavan çox etinasız cavab verdi. Mən bu kişinin şəkllərini gördüyümdən, haqqında yazılanları oxuduğumdan maraqlanıb onlara yaxınlaşdım və dedim:

-Siz Aşıq Şəmşirsiniz?

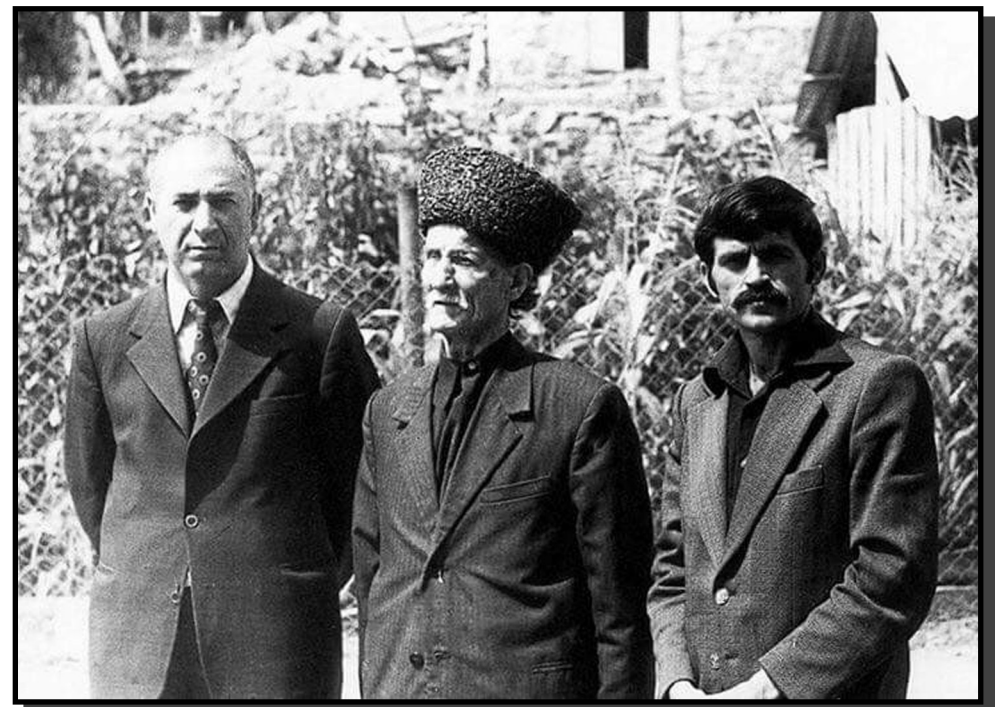

Həmin cavan dedi:

-Bəli. Aşıq Şəmşirdi.

Artıq ətrafdakı gənc yazarlar da onlara maraqla baxmağa başladılar. Çünki Azərbaycanda hamı həmin vaxtlar dahi Səməd Vurğunla Aşıq Şəmşirin dostluğu haqqında tez-tez danışdılar. Onların maraqlı deyişmələri, dostluğu bir dastan kimi xatırlanırdı. Həmin vaxtı artıq Səməd Vurğun haqq dünyasına qovuşmuşdu. Söhbət əsnasında məlum oldu ki, Aşıq Şəmşir Osman Sarıvəllinin təkidilə şeirlərini, qəzəllərini, qoşmalarını gətirib ona verməyi xahiş edib. Çünki hələ ustadımız Səməd Vurğun sağlığında Aşıq Şəmşir məcbur etmişdi ki, şeirlərini, qəzəllərini, qoşmalarını gətirsin və Azərbaycan Yazıçılar İttifaqı onları kitab şəklində çap etdirdi. Həm də Aşıq Şəmşiri Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının üzvü etsinlər. Amma Aşıq Şəmşir çox təvazökar olduğundan bunu etməmişdi. Çünki o, heç vaxt ad-san dalınca qaçmırdı, özünü təbliği isə heç sevmirdi. Aşıq Şəmşir Səməd Vurğunla dostluğu ilə fəxr edirdi. Səməd Vurğun da Osman Sarıvəlliyə vəsiyyət etmişdi ki, Aşıq Şəmşirin şeirlərini, qəzəllərini, qoşmalarını çap etdirsin və özünü də Yazıçılar İttifaqının üzvü etsin. Xalq şairi Osman Sarıvəllini də həmin vaxtı Yazıçılar İttifaqının poeziya üzrə məsləhətçisi idi. Mən onları Osman Sarıvəllinin yanına apardım. Onlar Aşıq Şəmşirle çox mehriban görüşdülər. Biz yenə də elə foyədə idik. Sonra onlar Osman Sarıvəllini ilə birlikdə otaqdan çıxdılar. Mən onlara yaxınlaşdım və

məlum oldu ki, Osman müəllim ona kömək etməyə söz verib. Biz həmin vaxt cavan bir oğlanla tanış olduq. Dedi adım Qənbərdir. Aşıq Şəmşirin oğluyam. Mən onlarla birlikdə indiki Sahil bağına düşdük. Orada yenə də Aşıq Şəmşirle və Qənbərlə söhbət etdik. Həmin vaxtdan bizim tanışlığımız başladı. Aşıq Şəmşir və Qənbər Qurbanov mənə Kəlbəcəre dəvət etdilər. Həyat yoldaşım Sara xanımla onlara qonaq getdik. Bizi çox yaxşı qarşıladılar. Elə həmin vaxtlardan bizim artıq ailəvi dostluğumuz başladı. Orada mən Aşıq Şəmşirin ömür-gün yoldaşı Güllü ana ilə də tanış oldum. Sinəsi sözlə dolu olan bu xanım həqiqətən də Aşıq Şəmşirə tək cə heyat yoldaşı yox, həm də özünün uzaqgörənliyi ilə bir arxa, da-

yaq, həmdərd, həmsöhbət idi. Yaradıcı insanın həyat yoldaşı belə olanda, ona ruh verir, ilhamlandırır. Az bir vaxtda Osman Sarıvəllinin köməkliyi ilə Aşıq Şəmşirin Yazıçılar İttifaqı tərəfindən kitabı çap olundu və özünü də Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının üzvü etdilər. Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən ona Azərbaycan Respublikasının "Əməkdar incəsənət xadimi" fəxri adı verildi. Sonra mən "Ədəbiyyat və İncəsənət" qəzetinin baş redaktoru olanda qəzetdə Aşıq Şəmşirin şeirlərini, qəzəllərini, qoşmalarını çap etdirdim. O vaxtlar bilirdim ki, Qənbər Şəmşiroğlu (Qurbanov) da şeirlər yazır, amma dövlət vəzifəsində işlədiyinə görə həmin bədii əsərlərini çap etdirmək istəmir. Müstəqillik dövrümüzdə isə artıq Qənbər Şəmşiroğlu da öz bədii əsərlərini çap etdirməyə başladı. Arasıra mən onun çap olunan əsərlərini oxuyurdum. Dostumun bu uğurlarına sevinirdim. Mən sonra yenə də Kəlbəcərdə Qənbər müəllimin qonağı olmuşdum. O vaxt Dədə Şəmşir artıq haqq dünyasına qovuşmuşdu.

- Eşitmişəm. Sizin həyat yoldaşınız Sara xanım sağalmaz xəstəliyə tutulanda siz onu inandırırınsınız ki, Qarabağa, Kəlbəcəre gəzməyə getsək sən sağalacaqsan. Onunla Qarabağı gəzmisiniz və sonra bir həftədən çox Kəlbəcərdə Qənbər müəllimin qonağı olubsunuz.

- Elədir. Həmin vaxtı mənə həkimlər dedilər ki, Sara xanımın fikrini dağıtmaq, ona xoş əhval-ruhiyyə yaratmaq üçün siz Bakıdan harasa getməlisiniz. Mən də Qarabağı seçdim. Orada mənim çoxlu dostum vardı. Ən əsas dostum da Qənbər müəllim idi. Biz Qarabağı gəzdikcə həqiqətən də Sara xanımın əhvalı yaxşılaşdı. Sonra Kəlbəcərdə Qənbər müəllimin bizi əziz qardaşı və dostu kimi qarşılaması Sara xanımın da üreyince

oldu. Onun övladları da mənə əmi kimi hörmət edirdilər. O vaxt Qənbər müəllim Kəlbəcər rayon İcraiyyə Komitəsinin sədri idi. Orada tək cə atası Dədə Şəmşirə görə yox, özünün də böyük bacarığına, ziyallığına, təşkilatçılığına görə hörməti çox idi. Kəlbəcərlilər onu çox sevirdi. O, Kəlbəcərdə əsl el ağsaqqalı idi. Biz orada olduğumuz müddətdə bunun tam şahidi olduq.

- 1993-cü ilin aprel ayında Kəlbəcər erməni faşistləri tərəfindən işğal olunandan sonra sizin Qənbər müəllimlə yenidən görüşləriniz olubmu?

- Əlbəttə, bizim həmin vaxtdan sonra onunla görüşlərimiz daha çox olurdu. Qənbər Şəmşiroğlu bütün gücünü, bacarığını kəlbəcərlilər ölkənin rayonlarına yayılmaması, onların bir yerdə məskunlaşması üçün sərf etdi. Ona görə də Gəncə və Daşkəsən Kəlbəcəre daha yaxın olduğuna görə o, bir qrup kəlbəcərlili ziyalılarla birlikdə buna nail oldu. Kəlbəcərlilər üçün Gəncədə ayrıca böyük bir qəsəbə salındı. Kəlbəcərlilərin bir hissəsi də Yevlaxda yerləşdirildi. Elə Qənbər müəllim özü də Yevlaxda yerləşdi. Orada məskunlaşan kəlbəcərlilərə ağsaqqallıq etdi. Sonra onun oğlu, böyük ziyalı, gözəl təşkilatçı insan Cavid Qurbanov kəlbəcərlilər tərəfindən millət vəkili seçildən sonra o da Kəlbəcər camaatı üçün böyük işlər gördü. Kəlbəcərlilər onun əməyini həmişə yüksək qiymətləndirir. Ölkə başçımızın, xalqımızın sevimlisi, Qarabağı müharibəsinin fəatehi cənab İlham Əliyev Cavid Qurbanovun belə böyük təşkilatçılığını görüb, onu Azərbaycan Dəmir Yolları QSC-nin sədri təyin etdi. Cavid müəllim də ölkə başçımızın bu ümidini doğrultdu və bu gün dəmir yolu sahəsində böyük, perspektivli işlər görülür.

Ardı Səh. 11

Əvvəli-Səh-11

- Qənbər müəllim deyirdi ki, onu yaradıcılığa siz daha çox həvəsləndiribsiniz.

- Mən hələ Kəlbəcərdə olanda onun çoxlu şeirlərini, qoşmalarını, qəzəllərini və nəsr əsərlərini oxudum. Hamısı xoşuma gəldi. Dedim ki, bu əsərlər çap olunub, xalqa çatdırılmalıdır. O, bu işlə ciddi məşğul oldu və artıq 30-dan çox kitabı çap olunub. Bu kitablar da onu yaşadacaq. Həmin kitabların hamısını mənə verib. Hətta 6 cildlik seçilmiş əsərlərini də. 2019-cu ildə siz də bir dəfə söhbətimiz əsnasında dediniz ki, "Qənbər Şəmşiroğlunun "Caninin etirafı" romanı əsasında səhnələşdirdiyimiz pyesə Mingəçevir Dövlət Dram Teatrında quruluş verəcəm". Qənbər müəllimə zəng vurub bu hadisə münasibətilə onu təbrik etdim. Ədəbiyyatda dramaturgiya janrı çox çətindir. Dostumun bu sahədə də uğuruna çox sevindim. Beləliklə, fevral ayının 17-də dostlarım-tarix elmləri doktoru, professor Musa Quluzadə, Əməkdar mədəniyyət işçisi, teatrşünas Atababa İsmayıloğlu ilə həmin tamaşaya baxmağa getdik. Elə ilk başlanğıcdan tamaşa çox xoşumuza gəldi. Çünki tamaşada olan kalliziyalar, çox konfliktli, dramatik səhnələr, tez-tez hadisələrin maraqlı formada dəyişməsi, aktyorların peşəkar oyunu və rejissorun maraqlı tapıntıları tamaşaçılarda böyük maraq yaradırdı. İlk dəfə səhnə əsəri işləyən, cavanlıq dostumun dramaturgiya sahəsindəki bu peşəkarlığına heyran qaldım. Tamaşa böyük uğurla, tamaşaçıların tez-tez səslənən gurultulu alqışları ilə sona yetdi.

Bir vaxtlar böyük həvəslə getdiyim, çoxlu xatirəmin beşiyi sayılan Kəlbəcər də artıq yağı düşmənlərdən təmizlənib. Deməli, "Caninin etirafı" tamaşası tezliklə Kəlbəcərdə də göstəriləcək. Arzum, istəyim bu idi ki, hər iki tamaşa Kəlbəcərdə və bütövlükdə Qarabağda oynanılsın. Biz də cavanlıq dostum Qənbər Şəmşiroğlu ilə birlikdə Kəlbəcərdə və başqa bölgələrdə həmin tamaşalara baxaq. Əfsus ki, Ulu Tanrı mənim bu müqəddəs arzumun çin olmasına imkan vermədi. 60 ildən çox müddətdə dostluq etdiyim Qənbər Şəmşiroğlunun haqq dünyasına qovuşması elə bil ki, mənim qolumu-qanadımı sındırdı (Nəriman müəllim bu sözlərdən sonra tutuldu. Arada sükut yarandı).

O, həm maraqlı, xeyirxah insan, həm də böyük yazıçı idi

(Elegiya)

1990-cı ilin 10 iyun tarixində Bakıdan Kəlbəcəre gədən avtobus Ağdərə rayonu ərazisində erməni quldurları tərəfindən gülləbaran

edilmişdi. Həmin vaxtı Dədə Şəmşirin qızı, Qənbər müəllimin bacısı Çimnaz xanım da həlak olmuşdu. Bu xəbəri eşidəndə çox pis

oldum. Elə həmin vaxtı da faciə ilə bağlı bir şeir yazdım. O şeir qəzetlərdə çap olundu. Bu şeirə görə mənə "Aşiq Şəmşir" Mədəniyyət Ocağı İctimai Birliyi tərəfindən "Dədə Şəmşir" medalı verildi.

Qənbər müəllimin də vəfat etməsi məni çox yandırdı. 60 illik dostuma bir şeir də həsr etdim. Belə adlanır: "Dost itgisi ağırdı". Bu şeiri Cavid Qurbanova müraciətlə yazmışam.

- Cavid, nə Gülüstan, nə bağ itirdin, Ata timsalında bir dağ itirdin. Kəlbəcərdə bir Qarabağ itirdin, Əymə qamətini, şax dayan, oğlum.

Şəmşirin sazıydı, sözüydü Qənbər, Şəmşir ocağının közüydü Qənbər. Bir elin, obanın özüydü Qənbər, Ayrıma o eldən- obadan, oğlum.

Gedən, hayıf olan ömürdü, yaşdı, Yaşamaq özü də bir ehtiyacdı. Gördüm, el yeridi, el vidalaşdı, İndi səni deyir Ağdaban, oğlum.

Əsliniz- nəsliniz ocaqdı, pirdi, Dağlar o dağlardı, yerlər o yerdı.

Allah o ilhamı sənə də verdi,

Bu tale çıxarmı heç yaddan, oğlum.

Bu dünya daimi bir tamaşadı, Sevinci tək gəlir, qəmi qoşadı. Halal ömür sürdü, halal yaşadı Həm Nəriman əmin, həm atan, oğlum.

- Sağ olun, Nəriman müəllim. Çox maraqlı və səmimi şeirdi. Allah sizi qorusun.

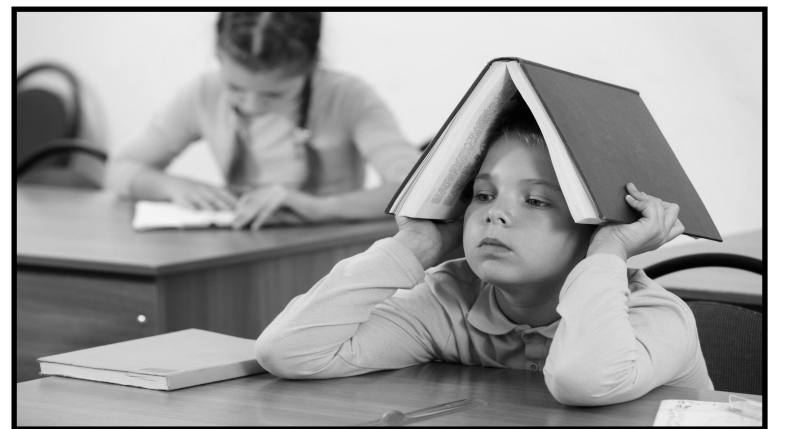
-Mən tam inanıram ki, cənab Prezidentimizin sayəsində Qarabağ yenidən cənnət diyarı çevriləcək. Kəlbəcər də əvvəlkindən daha gözəl olacaq. Tezliklə ora qayıdış başlayacaq. Kəlbəcər böyük sərvəti olan bir diyardır. Kəlbəcərlilər də Qənbər Şəmşiroğlunun adını hökmən əbədləşdirəcəklər. Hətta sizin onunla birlikdə yazdığınız "Ağdaban harayı" tamaşası da "Caninin etirafı" ilə birlikdə Kəlbəcərdə göstəriləcək. Həmin vaxt mənim əziz dostum Qənbər müəllimin də ruhu bu tamaşaları böyük sevincle seyr eləyəcək. İndi işə dostuma Allahdan rəhmət diləyirəm. Allah bizə səbr, sağlamlıq versin ki, qeyd etdiyim tarixi günləri biz də görək.

Ağalar İDRİSOĞLU,
Əməkdar incəsənət xadimi

Məktəbəqədər təhsil önəmlidirmi?

"Azərbaycanda çox gözəl bir layihəyə artıq bir neçə ildir ki, start verilib. Bu məktəbəqədər hazırlıq qruplarının yaradılması prosesidir. Bu proqram artıq bir neçə ildir ki, fəaliyyətdədir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil eksperti İlqar Orucov bildirib. Onun sözlərinə görə, bu yaxınlarda cənab Prezidentin fərmanı ilə də bağçalar, yəni məktəbəqədər təhsil sistemi Təhsil Nazirliyinin tabeliyinə verildi: "Ümumilikdə isə 1-ci sinifə qədər uşaqların təhsilə cəlb olunması prosesi xeyli genişləndirilib.

Əlbəttə ki, bu tip bağçalar daha çox paytaxt, Gəncə, Sumqayıt kimi şəhərlərdə fəaliyyət göstərir. Amma təbii ki, bağçaların rayon və qəsəbələrdə artırılması gələcək üçün gözləniləndir və məqsədəuyğun bir prosesdir. Qeyd etdiyim kimi Təhsil Nazirliyinin məktəbəqədər hazırlıq qrupları fəaliyyət göstərir və uşaqları bir növ 1-ci sinifə hazırlayır. Bunun sayəsində uşaqlar məktəbə ilk qədəmlərini atırlar. Buna görə də bu hazırlıq qruplarının yaradılması uşaqların yüklənməsi kimi qəbul edilməməlidir. Bu proqram müxtəlif aspektlər üzrə müxtəlif mütəxəssislər tərəfindən hazırlanıb. Ona görə də düşünürəm ki, burada uşaqlarla bağlı hər bir nüansa diqqətlə yanaşılıb. Proqram bir neçə ildir fəaliyyətə başlayıb və gedişatda heç bir problem yoxdur. Hər şey normal qaydada irəliləyir. Hazırlıq qruplarında həftənin sadəcə bir neçə gü-

nü 2-3 saat olmaqla uşaqlar hazırlanırlar. Buna görə də uşaqların əlavə olaraq yaşlarına görə yüklənmə halları da baş vermir. Əksinə uşaqlar həm öyrənirlər, həm sosiallaşırlar, həm də oyun oynayırlar. Eyni zamanda məktəbdə müəllimlə, digər uşaqlarla da davranış qaydalarına yiyələnirlər. Buna görə də əslində məktəbəqədər təhsilin önəmi böyükdür".

Məsələ ilə bağlı psixoloq rəyini də öyrəndik. "Uşaqların məktəbəqədər təhsildə 1-ci sinifə hazırlıq mərhələsi əslində uşaqların idrak tərakkürünə deyil, tərakkür prosesinə uyğun formada təşkil olunub". Bu sözləri S?A-ya açıqlamasında psixoloq Güler Məmmədova bildirdi.

Onun sözlərinə görə, hazırlıq mərhələsində uşaqların öyrənmə qabiliyyəti, aparıcı oyun fəaliyyətləri və s. inkişaf etdirilir: "Bu dönmə uşaqların təlim fəaliyyətinə keçid dönməni təşkil edir. Uşaqların marağını təhsilə yönəltmək üçün məktəbəqədər hazırlıq proqramı ən ideal vasitədir. Eyni zamanda uşaqlar qrup şəklində öyrənmək, birgə işləmək bacarıqlarına da yiyələnirlər. Lakin bu dönmədə hər uşağa individual olaraq yanaşmaq lazımdır. Çünki hər uşağın zehni inkişafı eyni formada irəliləmir. Buna görə də hər uşaqla tələsmədən, xüsusi olaraq işləmək məqsədəuyğundur".

Səbinə Hüseynli

Növbəti erməni mifi - TRANSFORMASIYA STRATEGİYASI

Hər zaman Ermənistan hakimiyyəti erməni xalqının istəkləri, arzuları, ən həssas məqamları, hətta hayların torpaq iddiaları ilə əlaqədar hərisliyi, mənimsəmə niyyətləri, acgözlük xislətləri ilə bağlı spekulyasiyalara əl atıb və belə də davam edir. Məqsəd tam aydındır və çox sadə şəkildədir. Bu da ondan ibarətdir ki, hakimiyyəti ələ keçirənlər nəyin bahasına olur-olsun onu qorumaq, saxlamaq istəyirlər, hətta burada bütövlükdə erməni xalqı oyuncağa çevrilsə belə onlar üçün fərq etməz. Bu tendensiya hər zaman Ermənistanda olub, indi də var və hətta Paşinyan hakimiyyətinin bu ənənəni davam etməsində yeni, yaxud qeyri-adi heç nə yoxdur.

Əslində, erməni təxəyyülü, dirnaqarası "Böyük Ermənistan" mifi də kütləni idarə etmək, arxasınca aparmaq, nəticə etibarlı ilə hakimiyyəti qorumaq kimi köhnə erməni strategiyası, erməni taktikasidir. Tarix boyu erməni siyasi texnologları bu toplumun ən həssas nöqtəsini tutaraq bu xalqı çox bəlalara sürükləyiblər və hələ də sürükləməkdə davam edirlər. Əlbəttə ki, erməni tarixçiləri, əgər onlara böhtançı, şərçi deyil, tarixçi demək olarsa, özləri hamıdan yaxşı bilirlər ki, təmsil etdikləri toplumun nəinki vətəni, ərazisi, xəritəsi, heç məskunlaşmaq üçün bir məskəni, məkanı da olmayıb, köç etməklə müvəqqəti məskunlaşma əldə edib, sonra da bir yerdən digər yere daşınıb. Bu toplumun vətəni, torpağı, ərazisi və xəritəsi olmadığından genetik yaddaşında bir nisgilli var və vətən, torpaq qazanmaq bu hayların yuxularına girir, eyni ilə ac toyuğun yuxusunda darı görməsi misalında. Elə bu zamana qədər də həmin toplum məhz bu rakursda şimiklənirilib, aldadılıb, nəticədə isə bundan elə məhz baş nazir kürsüsünü bu ənənəvi yolla ələ keçirən beli çantalı küçə nümayişçisi Nikol Paşinyanın təmsilində avontüristlər faydalanıblar.

Məsələ burasındadır ki, indi haylar artıq yuxularında təkce yurd, məskən, vətən, torpaqdan başqa eyni ilə darı, buğda görürlər. Çünki acdırlar, həqiqətən də səfəlet içərisində inləyirlər və artıq

buğda ilə darı onlar üçün vətəndən də önə keçib, əks halda elə bunu

əldə etmək üçün ermənilər ölkələrini böyük sürətlə tərk etməzdilər. Deməli, ac-yalavac erməninin yuxusuna darı hakim kəsilib və küçə nümayişlərində xalqı aldadıb hakimiyyəti devirən, onu ələ keçirən avontürist Paşinyan indi də məhz bu məqamdan istifadə edir, torpaq məsələsi də onun üçün sonrakı məsələyə çevrilib. Təbii ki, buğda, yaxud darı tapmayan haylar üçün də indiki məqamda Paşinyanın vədlərini həzm etməkdən başqa çıxış yolu qalmır. Bu da həmin o küçədən gələn hiyləgərin işinə tam şəkildə yararır və vəd verməkdə də davam edir.

Xatırladığımız kimi, sonuncu

Qarabağ müharibəsindən bir həftə əvvəl, daha dəqiq desək, 21 sentyabr 2020-ci il tarixində, Ermənistan Respublikasının müstəqillik günündə Nikol Paşinyan hay-küylə Ermənistanın 2050-ci ilə qədər Transformasiya Strategiyası barədə bəyan etmişdi. İnanmaq istədik ki, 44 günlük müharibədə qarşılaşdıqları, sonra da kapitulyasiya sənədinə imza atması Nikola həmin o dediklərini, vədlərini unutdurmayıb. Amma indi olmayan başını tamamilə itirən Paşinyan özü belə yaxşı bilir ki, bu müddət ərzində Ermənistan dövlətlərinin və er-

"reallığı" işğalçı ölkə və onun əhalisinin reallığından tamamilə fərqlidir. Xatırlatma üçün diqqətə çatdırraq ki, Dünya Bankının məlumatına əsasən, hazırda keçmiş SSRİ-nin bütün respublikaları arasında Ermənistan işsizlik səviyyəsinə görə birinci yerdədir, əhali işsizdir və işğalçı ölkədə bu rəqəm 20,21%-ə çatıb. Nümunə üçün isə bildirək ki, qonşu Gürcüstanda bu rəqəm 12% təşkil edir. Yəni, Ermənistanda işsizlik səviyyəsi dəfələrlə acınacaqlıdır və bu vəziyyətlə Paşinyan və onun komandası nəyə isə ümid edə bilməz. Üstəlik, son il yarım ərzində bu ölkədə iqtisadi vəziyyət qətiyyənlə yaxşılaşmayıb, əksinə, pisləşib. Yalan informasiya vermək kimi ənənələrinə müvafiq olaraq, bir çox şişirdilmiş göstəricilər daxili auditoriyanın gözüne kül üfürmək üçün dövrüyyəyə buraxıla bilər, amma buna özlərinin belə inanacaqları şübhə doğurur. Məsələn, Ermənistanın iqtisadiyyat naziri Kerobyan 2021-ci ildə Ermənistanın ikirəqəmli iqtisadi artıma sahib olacağını söyləmişdi. Doğrudur, sonradan o, əhaliyə psixoloji təsir göstərmək üçün belə bir açıqlama verdiyini etiraf da etdi, hansı ki bu ənənənin 44 günlük müharibədə də şahidi olmuşduq və maraqlıdır, belə yalanlarla iqtisadiyyatı inkişaf etdirməyi düşünürlər, yoxsa büdcəni doldurmağı?

Yeri gəlmişkən, diqqətə çatdırraq ki, bu səfəlet içərisində olan ölkədə işsizlik səviyyəsi miqrasiyanın artması ilə paralel olaraq artır. Etiraf olunur ki, yeni müharibə təhlükəsi, sonu görünməyən iqtisadi çətinliklər, özləri və övladları üçün perspektivlərin yoxluğu kimi müx-

nazirin illüziyasıdır, hansı ki Paşinyan öz strategiyasında bunu vəd etmişdi. Həqiqətən də çox gülməlidir, amma ermənilər üçün yox.

Maraqlıdır ki, Paşinyan öz iddialı planlarını necə, nəyin hesabına, kimin hesabına həyata keçirəcəyini düşünürdü və indi hansı ağılla buna ümid edə bilər? Nikolun utopik vədləri hətta 2020-ci il sentyabr ayının 27-nə qədər, yəni, Ermənistanın böyük məğlubiyyəti və hədsiz itgileri ilə nəticələnən 44 günlük müharibə başlayana qədər belə praktiki olaraq qeyri-mümkün görünürdüsə, indiki vəziyyətdə bunun mümkünlüyü barədə kim nə deyə bilər? Bəlkə hələ də xəyallar aləmində yaşamaq və baş nazirin xoşuna gəlir? Sıçrayışlı inkişaf vəd edən Nikoldan soruşmaq lazımdır ki, Ermənistanın sıçrayışlı inkişafı üçün hansı resurslardan istifadə etmək niyyətindədir? Axı artıq hər bir dövlətin əlini üzdüylə, iyanələrini kəsdiyi, nəzərini üstündən götürdüylə Ermənistanın öz gücü tamamilə yoxdur və olan-qalan da yoxa çıxır.

Bəlli məsələdir ki, erməni baş nazirin Ermənistanın 2050-ci ilə qədər Transformasiya Strategiyası mövzusunda qayıtması erməni xalqının istəkləri üzərində hakimiyyətin standart, ənənəvi spekulyasiyasıdır. İşğalçı ölkədə vəziyyət hər gün, özü də durmadan pisləşir, ermənilər sanki batan gəmidən özünü kənara atan səmişçilər kimi Ermənistandan uzaqlaşırırlar. Bu işğalçı ölkədə qalan kütlə isə kəskin narazılıq nümayiş etdirir. Hakimiyyətin də qalib-qalmamaq məsələsi getdikcə daha böyük sual altında qalır və buna görə də hakimiyyətinə qorumaq üçün Paşinyan növbə-

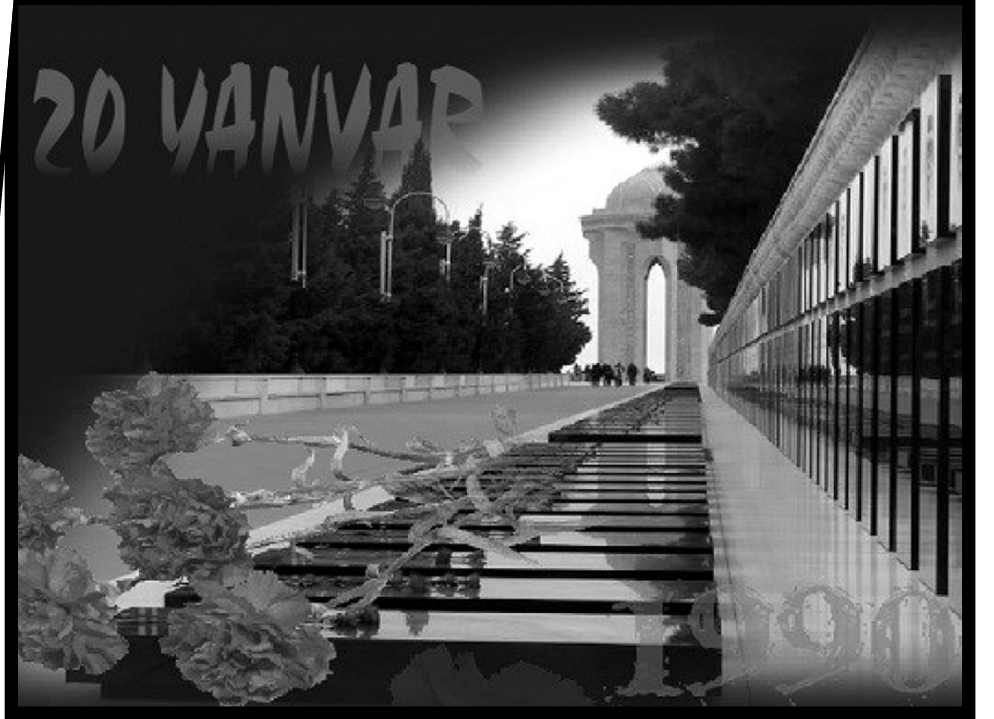

təlif səbəblərə görə Ermənistanın hər dördüncü sakini bu ölkəni tərk edir, məğlubiyyət rüsvayçılığı üzündən ölkədən qaçır, orada qala bilmir. Ən paradoksal məqam isə ondan ibarətdir ki, bu boyda miqrasiyaya, ölkədən köç edilməsinə baxmayaraq, Ermənistanda nəinki hələ də kifayət qədər iş yeri yoxdur, yəni də işsizlik səviyyəsi dünyada ən acınacaqlı vəziyyətdədir. Baş nazir Nikolun, iqtisadiyyat naziri Kerobyanın nə deməsinin bir mənası yoxdur və sadalananlar hazırki Ermənistanın acı həqiqətləridir. Deməli, 5 milyonluq Ermənistan və 1,5 milyon yeni iş yeri, yoxsulluğa qalib gəlincəyi baş

ti dəfə yenə populizmə əl atır. Məsələ burasındadır ki, Nikol özü hər şeyi yaxşı başa düşür, amma hakimiyyətin dadını hiss etdiyinə görə, artıq onu əldən vermək istəmir. Əslində, Ermənistanın bütün rəhbərlərinin bəlası hər zaman bu olub. Özləri belə öz sözlərinə, vədlərinə inanmayıblar, amma insanları inandırmağa çalışıblar. Paşinyan da onlardan biridir. O, ermənilərə Ermənistanın 2050-ci ilə qədər nail olmalı olduğu "meqa-məqsədləri" təsvir edir, amma hayların bütün bunları görmək üçün yaşayacaqlarına söz verə bilmir.

İnam Hacıyev

Azərbaycan tarixində unudulmaz, əbədi olaraq yaddaşlara həkk olunan günlər, tarixin səhifəsindən silinməz anlar çoxdur. 1990-cı ilin 20 Yanvarı Azərbaycan xalqı üçün təkcə böyük faciə deyil, eyni zamanda milli qürur və milli fəxarət tarixi, canı ilə, qanı ilə dastan yazdığı gündür. Azadlıq mücahidlərimizin faciəsindən xalqımızı 32 illik zaman fasiləsi ayırır.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə ölkəmizə qarşı ərazi iddiaları irəli sürən Ermənistanın təcavüzkar hərəkatlarından və keçmiş SSRİ rəhbərliyinin onlara havadarlığından hiddətlənən, Bakının küçələrinə və meydanlarına çıxaraq buna öz qəti etirazını bildirən, müstəqil dövlət yaratmaq və öz suverenliyini əldə etmək üçün ayağa qalxan geniş xalq kütlələrinə qarşı sovet ordusunun döyüş hissələrinin yeridilməsi Azərbaycanca misli görünməmiş faciəyə gətirib çıxardı. Nəticədə Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə tarixinə qəhrəmanlıq səhifəsi kimi daxil olmuş həmin faciəli günlərdə öz ölkəsinin, xalqının azadlığını, şərəf və ləyaqətini hər şeydən uca tutan mürd Vətən övladları canlarından keçərək şəhidlik zirvəsinə ucaldılar. Böyük itkilərlə, günahsız insanların qəti ilə nəticələnən 20 Yanvar faciəsi Mixail Qorbaçov başda olmaqla cinayətkar imperiya rəhbərliyinin Azərbaycana qarşı xəyanətkar siyasətinə dözməyən, öz azadlığına, müstəqilliyinə can atan Azərbaycan xalqının həm də mübarizliyini, əyilməzliyini, məğrurluğunu nümayiş etdirdi. Və bu qanlı cinayət insanların azadlıq eşqini söndürə bilmədi, xalqımız qanı bahasına olsa da, öz dövlət müstəqilliyinə qovuşa bildi.

Biz azərbaycanlılara qarşı törədilmiş cinayət, əslində, bəşəriyyətə, humanizmə, insanlığa qarşı həyata keçirilmiş dəhşətli terror aktıdır. Bu faciədə 131 nəfər şəhid olub, 744 nəfər yaralanıb və xəsarət alıb, 4 nəfər itkin düşüb, 400-dən çox şəxs isə qanunsuz olaraq həbs edilib, nəticədə insan hüquqlarına dair bir çox beynəlxalq sənədlərin, o cümlədən Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsinin tələbləri kobudcasına pozulub. Hadisənin səhəri günü Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəliyinə gələn ümummilli lider Heydər Əliyev keçirdiyi mətbuat konfransında bu vəhşiliyi kəskin şəkildə pisləyib, əliyalın xalqa qarşı törədilən terroru hüquqa, demokratiyaya, insanlığa zidd aksiya adlandırıb.

Belə bir deyim var: Vətən uğrunda şə-

hidlik əsl qeyrət, hünər, şərəf və ləyaqət zirvəsidir. 20 Yanvar şəhidlərinin qəhrəmanlığı Azərbaycan xalqı üçün, biz gəncləri üçün bir örnekdir. Azərbaycanın bugünkü nəslində, gələcək nəsillərində bu şəhidlərin qəhrəmanlığından nümunə götürəcəklər. Ona görə də bu şəhidlərin həlak olması bizim üçün nə qədər qəm-qüسسə doğurursa, nə qədər ağır itkidir, o qədər də xalqımız üçün qəhrəmanlıq nümunəsi kimi, örnek kimi bizim milli sərətimizdir, milli iftixarımızdır. Milli Məclisin 1994-cü ilin fevralında keçirilən xüsusi sessiyasında 1990-cı il yanvarın 20-də günahsız insanların qəddarcasına qətlə yetirilməsi hərbi təcavüz və cinayət kimi qiymətləndirilib,

20 Yanvar - Azərbaycan tarixinə milli qürur, milli fəxarət tarixi, şərəf və qəhrəmanlıq səhifəsi

müzakirələrin yekunu olaraq həmin ilin martında "1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında" qərar qəbul edilib.

"Şəhidlər ölmür, onlar bizim qəlbimizdə əbədi yaşayırlar", - deyən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev də 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi, adlarının uca tutulması, o cümlədən onların ailələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsini daim diqqət mərkəzində saxlayır, bu istiqamətdə mühüm tədbirlər həyata keçirilir. 2006-cı il yanvarın 19-da ölkə başçısının fərmanı ilə 20 Yanvar şəhidlərinin ailələri üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdü təsis edilib. Dövlət başçısının Şəhidlər Xiyabanı kompleksinin yenidən qu-

rulması ilə bağlı sərəncamı Vətən şəhidlərinin xatirəsinə ehtiramın daha bir nümunəsinə çevrildi. 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi istiqamətində daha bir addım metronun "20 Yanvar" stansiyasının üzərindəki dairədə xatirə kompleksinin yaradılması oldu. 2010-cu il yanvarın 20-də Bakının Yasamal rayonundakı "20 Yanvar" dairəsində memorial abidə kompleksinin açılışı şəhidlərimizə verilən dəyərin bariz nümunəsidir. Milli birlik və vətənpərvərliyin simvoluna çevrilmiş 20 Yanvar faciəsi xalqımızın öz suverenliyi uğrunda apardığı mübarizənin şərəfli tarixidir. Hər il faciənin ildönümündə milyonlarla insan paytaxtın ən yüksək nöqtəsində salınan Şəhidlər Xiyabanını ziyarət edir, qəhrəmanlarının xatirəsinə anırlar.

Biz gənclərin üzərinə düşən əsas öhdəlik

şəhidlərimizi, qəhrəmanlarımızı daima ehtiramla yad etmək, xalqımıza qarşı törədilən faciələri, soyqırımları unutmamaq və hər zaman Vətən uğrunda canından keçməyə hazır olan bir millətin övladları olduğumuzu dərk etməkdir. Görkəmli Azərbaycan şairi Abbas Səhhət "Vətən" şeirində çox gözəl vurğulayıb: Vətənin sevməyən insan olmaz, Olsa ol şəxsə vicdan olmaz! Bu mənada biz 20 Yanvarı həm də cəsurluq, igidlik, qəhrəmanlıq və milli birlik rəmzinə çevirməli, onu gələcək nəsillərə bu şəkildə təqdim etməyi özümüzə borc bilməliyik. Allah şəhidlərimizə rəhmət etsin!

**Fuad Heydər,
YAP Səbail rayon
təşkilatının əməkdaşı**

Soqomon Teyleryanın heykəli götürülürsə, Njdenin də abidəsi sökülməlidir

Erməni terrorçu-çıldurların və faşist cəlladlarının daşlaşmış kökləri kəsilməlidir!

Ermənistan və hazırda Qarabağda Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarətləri altında olan ərazilərimizdə erməni terrorçularının abidə və büstləri bu gün də mövcud olmaqdadır. Belə ki, istər Ermənistan və Qarabağda, Xocavənddə Almaniyə faşizmə xidmət etmiş Qaregin Njdenin, istərsə də 1921-ci ildə Berlinə Osmanlı hökumətinin xarici işlər naziri Tələt Paşanı qətlə yetirən terrorçu Soqomon Teyleryanın abidələri bu günün özündə də

terroru təbliğ edən açıq-aydın vasitələr kimi qiymətləndirilir.

Ermənistanın sabiq deputatı niyə narahat olub?

Bu arada isə məlum olub ki, son günlər

Ermənistan Soqomon Teyleryanın abidəsinin sökülməsi ilə bağlı fikirlər səslənməyə başlayıb. SİA xəbər verir ki, Ermənistan parlamentinin sabiq deputatı Sofya Ovsepyan özünün feysbuk səhifəsində yazıb: "Son günlər erməni ictimaiyyətində Soqomon Teyleryanın Maralik şəhərindəki abidəsinin sökülməsi barədə tez-tez danışıqlar. Hökumətə tələb: bu informasiyanı ya rədd edin, ya da təsdiq edin!"

Maraqlıdır ki, sözügedən mövzu son vaxtlar Ermənistan-Türkiyə münasibətlərinin normalaşdırılması ilə bağlı gündəmdə ortaya atılıb və nəzərə alsaq ki, Ankaranın İrəvandan etdiyi tələblərindən biri də qondar-

erməni soyqırımı iddialarından əl çəkilməsi ilə bağlıdır, bu zaman erməni terrorçusu Soqomon Teyleryanın abidəsinin sökülməsi mümkündür. Ətrafında yaranan səs-küyü də anlamaq çətin deyil. Çünki bu qatil Tələt Paşanı məhz "erməni soyqırımını törədən şəxslərdən biri" kimi hədəfə alaraq öldürüb. Məhkəmə isə erməni terrorçusuna "affekt hissi" donunu geyindirməklə həbsdən azad edib.

Digər tərəfdən, Sofya Ovsepyan Ermənistanın mövcud hakimiyyətinə "türklərə işləyən xain" tipli ittiham da irəli sürüb və yazıb ki, iqtidar həmin heykəli aradan götürmək istəyir. "Ən əvvəl mən inanıram ki, sizdə

bunu etmək üçün böyük istək var, lakin müxtəlif manipulyasiyalar qəbul etməkdənsə, bunu birbaşa mətnlə deyin".

Xüsusilə, Azərbaycanın əzəli və əbədi Qarabağ torpağında irini yara kəsilib atılmalıdır!

Onu da qeyd edək ki, Soqomon Teyleryanın abidəsi həm də sırf terror təsəvvürü yaradır. Belə ki, o Tələt Paşanı xaincəsinə, arxadan revolverdən açdığı atəş nəticəsində qətlə yetirsə də, heykəldə guya Tələt Paşanın başının kəsildiyi və Teyleryanın ayaqları altında qaldığı təsvir edilib. Bu isə söz yox ki, bilavasitə qəddarlığın, qaniçənliyin, həmçinin türklərə olan münasibətin aşkar təzahürüdür. Və əgər Ermənistanın mövcud hakimiyyəti həmin heykəli sökmək marağındadirsə, ən azından doğru qərar vermisi olacaq.

Ancaq bununla da iş başa çatmır. İstər İrəvanda, istərsə də Xocavənddə elləri minlərlə türk, azərbaycanlı, rus və s. millətlərin qanına bulamış Qaregin Njdenin də abidələri sökülməli, faşizm ideologiyasının təbliğinə son qoyulmalıdır. Xüsusilə, Azərbaycanın əzəli və əbədi Qarabağ torpağında irini yara kəsilib

atılmalıdır. Təəssüf ki, hazırkı dövrə qədər dəfələrlə həmin məsələ barədə danışılsa da, yazılsa da faşist qulduru cəllad Njdenin heykəli hələ də biza tərəf boylanmaqda davam edir...

Rövşən RƏSULOVA

Azərbaycan o ölkələrdəndir ki, mədəni və iqtisadi potensialının çoxu, ölkə əhalisinin az qala yarısı demək olar ki, yalnız paytaxtda cəmləşib. Düzdür, qeyd olunan faktorlar bəzi ölkələrdə də müşahidə olunur. Amma Bakının digərlərindən fərqi ondadır ki, ölkənin digər bölgələrində sadalanan sistemlər zəif formada olduğundan bütün ağırlıq paytaxta düşüb. Ultra-urbanizasiya prosesinin mənfi təsirləri özünü şəhərdaxili nəqliyyatda da göstərir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

rının yenilənməsi, daha iritutumlu və keyfiyyətli avtobusların gətirilməsi işini müsbət qiymətləndirmək olar, amma bir şərtlə ki, şəhərdəki istismar müddətini başa vurmuş avtobusların hamısı yenilənsin. Çünki hazırda marşrutlarda işləyən "sərnişin" avtobuslarının bir hissəsi bu iş üçün tam yarasız və təhlükəlidir.

Bakıda nəqliyyat problemi: səbəbləri, nəticələri və çıxış yolları

Üstəlik, iri tutumlu avtobuslar keyfiyyətli xidmət cəhətdən üstün olsa da, Bakının dar küçələrində onların hərəkəti əlavə problemlər yaradır. Üstəlik, bu avtobuslar olduqca ləng hərəkət edirlər ki, bu da sərnişinlərin mənzil başına nəzərdə tutduqları vaxtdan gec çatacaqlarına səbəb olur.

Avtobusların normal hərəkətinə maneələrdən biri də taksilər və şəxsi minik avtomobilləridir. Bu maşınlar demək olar ki, bütün dayanacaqda tutublar və avtobusların dayanacağına girməsinə imkan vermirlər. Nəticədə, həmin yerdə avtobusların yolun ortasında dayanması lazımdır ki, bu da tıxac yaranmasına səbəb olur.

Son vaxtlar bəzi şəhər küçələrində xüsusi avtobus zolaqlarının yaradılmasını alqışlamaq olar, bunun nəticəsində problemin kəskinliyi bir qədər azalıb. Həmin xüsusi zolaqlar yaradılan küçələrdə avtobuslar tıxac vaxtları belə normal hərəkət edə bilər. Təəssüf ki, heç də bütün küçələrdə belə zolaqlar yaratmaq mümkün deyil, lakin mümkün olan küçə və prospektlərdə bunun yaradılması vacibdir.

Sərnişindəşimənin daha bir paradoksal və problemlə cəhəti var ki, bu da marşrutların düzgün təşkil edilməməsidir. Təəccüblüdür ki, metrodan-metroya marşrutlar daha çox paylanıb, metro olmayan yerlərə isə əksinə, daha az marşrut işləyir. Bundan başqa, marşrut xətlərinin bir çoxu ləğv edilib, hərəkət xətləri qısaldılıb. Bu da sərnişindəşimədə böyük disbalans yaradır. Bəzi ərazilərdə yaşayanlar şəhərin başqa yerinə getmək üçün azı 2-3 marşrut dəyişməyə məcbur olurlar ki, bu da əlavə vaxt və pul itkisi deməkdir.

İldən ilə avtobusların sayının artmasına baxmayaraq, əksər marşrutlarda sərnişinlər ayaq üstə

getməyə belə yer tapmırlar. Bu da onsuz da yaxşı olmayan sürücüsərnişin münasibətlerini daha da gərginləşdirib. Hər gün bir çoxumuz sürücü-sərnişin mübahisəsinin, bəzi hallarda isə hətta davasının şahidi olurduq.

Marşrutların və avtobusların sayı, intervalı tələbatı uyğun deyil. Konkret olaraq, marşrut sahiblərinə şərti olaraq 1000 sərnişini 20 avtobusla daşımaqda, 10 avtobusla daşımaq sərf edir. Əlavə avtobus isə əlavə xərclər deməkdir.

Daha bir məsələ isə kart sistemə keçildikdən sonra bəzi hallarda ödəmə aparatlarının işləməməsi və sərnişinlərin karta balans yükləməsi üçün əziyyət çəkməsidir. Üstəlik, bu aparatlar heç də hər yerdə qoyulmayıb. Bəzi hallarda aparatlar dolur, pulu qəbul etmir, onlara xidmət edənlər isə çox gec-gec bu aparatları "təmizləyirlər".

Tramvay və trolleybus kimi səmərəli, ucuz, ekoloji təmiz nəqliyyat sistemlərinin ləğv edilməsi ilə Bakıda böyük problem yarandı. İndi bu boşluğu havaya tonlarla zərərli qazlar buraxan, şəhərdə tıxaclar yaradan avtobuslar doldurur. Bir də metro, hansı ki, uzun illərdir vaqonlarında sərnişinlər bir-birinin "belində" gedir. Yeri gəlmişkən, pis saatlarda metroda da həddən artıq sıxlıq olur, qatarların hərəkət cədvəli isə onsuz da maksimum tezlikdə tərtib olunub bundan artıq yüklənməsi mümkün deyil. Yerüstü nəqliyyat normal tənzimlənsə metronun da yükü azalar. Metro stansiyalarının sayının artırılması işi tədqiqatçıdır və bu işi sürətləndirməyə ehtiyac var.

Sürücülərin və sərnişinlərin əsəblərini korlayan tıxac problemi bitmək bilmir. Şəhərdə yaranan avtomobil tıxaclarına son qoymaq

üçün istifadəyə verilən yol ötürücüləri və küçələrin hərəkət sxeminə edilən dəyişikliklər gərginliyi bir qədər səngitsə də, problem hələ də həll edilməyib.

Çünki sərnişin nəqliyyatında əziyyət çəkən şəhər sakinlərinin çoxu borc-xərc avtomobil alıb ki, bu da son nəticədə paytaxt küçələrində yüklənməni artırır və tıxacların artmasına gətirib çıxarıb. Pik saatlarda bir çox küçələr keçilməz hala gəlir. Bu vəziyyətdə təcili yardım və yanğınsöndürən maşınların hərəkəti mümkün olur ki, bu da ağır fəciələrə səbəb ola bilər.

Müsbət işlərdən biri də bəzi mərkəzi küçələrdə svetoforların axına uyğun sinxron tənzimlənməsidir. Bunu daha geniş miqyada tətbiq etmək olar. Bu sistemin sayəsində nəqliyyat axınlarının optimal idarə etmək olar və tıxacların miqyası və sıxlığı xeyli azalar.

Problemi həll etmək üçün paytaxtın şəhərdaxili sərnişin nəqliyyatında və küçələrin hərəkət sistemində əsaslı islahatlar aparılmalıdır. Tramvay və trolleybuslar bərpa edilməlidir. Bu nəqliyyat sistemləri həm ekoloji təmiz olmaları, həm gediş haqqının avtobuslara nisbətən ucuz olması, həm daha çox sərnişin daşıma qabiliyyəti, həm də istənilən hava şəraitində (tramvay) işləyə bilməsi ilə seçilir.

Ümumiyyətlə, özəl sərnişindəşimə şirkətləri ləğv edilsə, bu işlə dövlət özü məşğul olsa, yaxşı olar. Son illərin təcrübəsi də bunu göstərir.

Problemin ən yaxşı həll yolları da regionların inkişafını sürətləndirmək olar, nəticədə əhalinin Bakı və Abşeron yarımadasına cəmlənməsi dayanar, Bakıdan regionlara doğru əksinə proses başlayar, paytaxtın yükü xeyli azalmış olar.

Elçin Bayramlı

Sosialist sistemindən kapitalizm quruluşuna keçid prosesi öz mənfi təsirlərini əyalətlərdə daha çox göstərdi. İqtisadi formasiyanın 180 dərəcə dəyişməsi nəticəsində keçid dövrünün əlamətləri özünü büruzə verməyə bilməzdi. Nəticədə ölkənin regionlarında kütləvi işsizlik tendensiyası başladı. Bu isə öz növbəsində demografik proseslərin birtərəfli istiqamətdə inkişafına stimül verdi. Yeni, ölkə əhalisinin böyük hissəsinin regionlardan paytaxta doğru axını start götürdü. Bu axına ali məktəblərdə təhsil almağa və işləməyə gələn yüz minlərlə vətəndaş, Ermənistandan və işğal edilmiş ərazilərimizdən deportasiya edilən yüzminlərlə azərbaycanlının, həmçinin son vaxtlar qonşu ölkələrdən Bakıya köç edən miqrantların, paytaxtda məskunlaşması kimi prosesləri də əlavə etsək, mənzərə tam aydınlaşar. 1990-cı ildə sovet Bakısının

əhalisi ətrafı ilə birlikdə 2 milyon civarında idisə, hazırda qeyri-rəsmi məlumatlara görə, bu rəqəm 5 milyona yaxındır. Rəsmi məlumatlar ona görə dəqiq deyil ki, əyalətlərdə qeydiyyatda olan, özü isə daim Bakıda iş və ya təhsil səbəbi ilə yaşayan yüzminlərlə vətəndaşımız var.

Beləliklə, son 30 ildə paytaxtımız xeyli "kəkəldiyindən", paytaxt həyatının bütün sahələrində olduğu kimi, şəhər orqanizminin qan damarları sayılan nəqliyyat sistemində də vəziyyət gərginləşib.

Paytaxtın nəqliyyat sisteminə, daha doğrusu şəhərdaxili avtobus nəqliyyatında həyata keçirilən islahatlar öz müsbət yönələri ilə yanaşı mənfi nəticələrini də verdi. Kiçik tutumlu avtobusların əksəriyyətinin marşrutlardan çıxarılması və iri tutumlu avtobuslarla əvəzlənməsi də problemi həll edə bilmədi. Şəhərdaxili avtobus marşrutla-

Vitaminlərin orqanizmdə rolu: bunları bilməyiniz mütləq vacibdir!

İnsan orqanizminin normal fəaliyyəti üçün orqanizmə daim müxtəlif maddələr daxil olmalıdır - zülallar, yağlar, karbohidratlar, müxtəlif makro və mikroelementlər, vitaminlər və s.

Vitaminlərin orqanizmdə rolu çox böyükdür, onlar müxtəlif proseslərdə aktiv iştirak edir. Orqanizmin vitaminlərə olan gündəlik tələbatı çox da böyük deyil. Lakin hətta hər hansı bir vitaminin çatışmazlığı müxtəlif pozulmalara səbəb ola bilər. Vitaminlərin orqanizmə daxil olması pozulduqda hipovitaminoz, vitaminlərin daxil olması tam kəsildikdə isə avitaminoz inkişaf edir. Hər ikisi insanın sağlamlığı üçün ziyanlıdır.

Orqanizm vitaminlərin əksəriyyəti ni sintez edə bilmir və

rasındadır ki, artıq miqdarlarda orqanizmə daxil olan vitaminlər (buna "hipervitaminoz" deyilir) orqanizmə ziyan gətirə bilər.

Elmdə 20-yə yaxın vitamin tanınır. Bu vitaminlərin orqanizmdə funksiyası öyrənilib. Vitaminlərin bir hissəsi suda, digərləri ilə yağda həll olunur. Suda həll olunan vitaminlər bunlardır - B qrupu, C, H, PP. Yağda həll olunan vitaminlər isə bunlardır - A, D, F, E, K. Bunu bilmək çox vacibdir. Bunu bilən insan vitaminlərin normal mənimsənilməsinə təmin edə bilər. Belə misal gətirmək olar. Bildiyimiz kimi, bir çox sarı, qırmızı, yaşıl tərəvəzlərdə A vitamini var. Bu vitaminin normal mənimsənilməsi üçün yağ lazımdır. Məsələn, tərəvəz salatlara mütləq bitki yağı əlavə etmək lazımdır.

Suda həll olunan vitaminlər orqanizmdən tez xaric olunur və burada yığılır. Bu səbəbdən bu

vitaminlər or-

bu o deməkdir ki, vitaminlər orqanizmə daim xaricdən daxil olmalıdır. İnsan sağlamsa və tamdəyərli qidalanırsa, bu insanın vitaminlərə tam təmin olması üçün kifayət edir.

Lakin bəzi xəstəliklər zamanı (mədə-bağırsaq sistemi xəstəlikləri, mübadilə proseslərin pozulmaları və s.), xəstəlikdən sonra bərpa dövründə, uşaqlarda aktiv inkişaf dövrlərində, hamiləlik zamanı və s. vitaminlərin orqanizmə daxil olması kifayət etməyə bilər. Bu halda həkim vitamin-mineral komplekslərin birini təyin edə bilər. Belə kompleksləri yalnız həkimin məsləhəti ilə qəbul etmək olar. Məsələ bu-

qanizmə hətta lazım olandan artıq miqdarlarda daxil olduqda bu əksər hallarda hipervitaminozun inkişafına səbəb olur.

Yağda həll olunan vitaminlər isə orqanizmdən daha gec xaric olunur və artıq miqdarlarda daxil olduqda orqanizmdə (xüsusilə qara ciyərdə və piy toxumasında) yığılır. Bu isə sağlamlıq üçün təhlükəli sayılır.

Belə ki, hamilə qadının orqanizminə A vitamini artıq miqdarlarda daxil olduqda, bu döldə müxtəlif pozulmaların inkişafına səbəb ola bilər. Lakin onu da bilmək lazımdır ki, normal adi qidalanma hipervitaminozun inkişafına səbəb olmur. Hipervitaminoz vitamin-mineral komplekslərin nəzarətsiz olaraq qəbulunun nəticəsində inkişaf edə bilər.

Bir gecədə 680 min dollar qazanacaq

Britaniyalı müğənni Adel ABŞ-ın Las-Veqas şəhərindəki "Caesars Palace"da 5 həftə, həftədə 2 gecə olmaqla 10 konsert verəcək. SİA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, biletlərin qiyməti 644-60 min dollar arasında dəyişir. Bilet satışından da pay alacaq müğənninin bir gecədə 680 min dollar (9,2 milyon lirə) qazanacağı təxmin edilir.

Ayşən Vəli

«SƏS» QƏZETİNƏ ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR AŞAĞIDAKI YAYIM ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

Tənbəl poçtalyon 7 min məktubu meşəyə atdı

Yaponiyanın Osaka prefekturası insanı heyrətə gətirən hadisəyə səhnə olub. SİA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, Tondabayashi şəhərində işləyən 20 yaşlı poçtalyon 7 min məktubu sahiblərinə təhvil verməyərək zibil qutusuna atdığı səbəbilə həbs edilib.

bul edən şübhəli, işinin yorucu olduğunu bildirərək yükləri əvvəlcə maşınına qoyduğunu sonra isə tənbəllik etdiyi üçün meşəlik əraziyə atdığıni etiraf edib.

Rüqəyya Orucova

Yanvarın 16-da yüklərlə dolu kisələri meşə ərazisinə boşaldarkən ətrafdakıların polisə xəbər verdiyi Yasuyuki Hara, tezliklə yaxalanıb. Polisə ifadəsində ittihamları qe-

Bu gün Bakıda qar yağacaq

Yanvarın 20-də Azərbaycanda müşahidə olunacaq hava şəraiti açıqlanıb. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən SİA-ya verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın ararib yağıntılı olacağı, sulu qar, bəzi yerlərdə qar yağacağı gözlənilir.

Güclü şimal-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə və gündüz 1-3° isti, Bakıda gecə və gündüz 1-3° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 760 mm civə sütunundan 766 mm civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 80-90 % olacaq.

Tibbi-meteoroloji xəbərdarlığa gəlincə, Abşeron yarımadasında güclü xəzri küləyi fonunda yağıntılı və soyuq doskomfort hava şəraiti gözlənilir ki, bu da əksər əhali üçün əlverişsizdir. Azərbaycanın rayonlarında sabah havanın bəzi yerlərdə yağıntılı olacağı, sulu qar, qar yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv və güclü olacağı ehtimalı var. Gecə və səhər saatlarında duman. Qərb küləyi ayrı-ayrı yerlərdə ararib güclü olacaq. Havanın temperaturu gecə 0-5° şaxta, gündüz 0-5° isti, dağlarda gecə 8-13° şaxta, yüksək dağlıq ərazilərdə gecə 15-18° şaxta, gündüz 2-7° şaxta olacaq.

Baş redaktor: Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətname: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR

Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 4600